Ազգ
Azg
armenian daily
19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1999 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 184 (1929)

Ինտերմոթոր Արմենիա ՓԲԸ
ԴայմլերՔրայսլերի գլխավոր ներկայացուցիչը Հայաստանում
Intermotor Armenia JV CISC
General Distributor for DaimlerChrysler in Armenia
Mercedes-Benz
The Future of the Automobile
Ավտոմոբիլի Ապագան
Արամի 2 փ., Երեւան 375010, ՀՀ / 2 Arami str., Yerevan 375010, RA
Հեռ./Tel. (3742) 58-12-75, Ֆաքս/Fax: (3742) 56-51-79

ԵԿԵՂԵՑԻ

Ամենայն հայոց կաթողիկոսի անունը հայտնի կդառնա հոկտեմբերի 27-ին

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հայաստանում Ինտերֆաքսի
սեփ. թղթակից

Հոկտեմբերի 20-21-ը Սբ. Էջմիածնում Գերագույն հոգեւոր խորհրդի, Ազգային-եկեղեցական ժողովի կազմակերպման հանձնաժողովի անդամների եւ եպիսկոպոսների մասնակցությամբ կանցկացվի ընդլայնված ժողով, որտեղ կքննարկվեն արարողակարգի հարցեր եւ Ամենայն հայոց 132-րդ կաթողիկոսի ընտրությունների օրակարգը:

Այդ մասին Ինտերֆաքսի թղթակցի հետ զրուցելիս հայտնեց Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու Ուկրաինայի թեմի առաջնորդ, Ազգային-եկեղեցական ժողովի կազմակերպման հանձնաժողովի անդամ, Սբ. Էջմիածնի դիվանապետ Նաթան եպս. Հովհաննիսյանը: Նրա խոսքերով, հոգեւորականները մտադիր են այդ ժողովում զանց չառնել նաեւ մեր եկեղեցու վիճահարույց հարցերը: Մասնավորապես կքննարկվի Արմավիրի թեմի կալանավորված առաջնորդ Ասողիկ եպս. Արիստակեսյանի հարցը, որը մեղադրվում է ֆինանսական միջոցների հափշտակման մեջ, բայց ունի կաթողիկոսի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք: Ճիշտ է, եկեղեցին դեռ չի մշակել այդ մասնակցության մեխանիզմները: Բայց ներկայումս Ասողիկ եպիսկոպոսն ավելի շատ ստացիոնար կլինիկական բուժման կարիք ունի: Ենթադրվում է ընդլայնված նիստում որոշում կայացնել նաեւ Երեւանում, ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության առջեւ այժմ բողոքի քայլ ձեռնարկած Գագրայի հայ համայնքի հոգեւոր հովիվ հայր Հակոբի եւ Գեղարդավանքի վանահայր Գրիգորի վերաբերյալ: Ճիշտ է, նախորոք հարկ է նշել, որ եկեղեցին անչափ բացասաբար է վերաբերվում նրանց բողոքի ձեռնարկմանը:

Տես ▸ էջ 3

ՆԱՄԱԿ ԹԻՎ 1 ՄԵԿՈՒՍԱՐԱՆԻՑ

«Հայաստանի Հանրապետության նախագահը պարտավոր է միջամտել...»

ԱՍՈՂԻԿ ԵՊՍ. ԱՐԻՍՏԱԿԵՍՅԱՆ,
Առաջնորդ Արմավիրի թեմի
Անդամ Գերագույն հոգեւոր խորհրդի
Թիվ 1 Ռնչական մեկուսարանի կալանավոր
17.10.99

«Լսի՛ր, ժողովուրդ,
Իմ այս խոսքերը գրում եմ հրով
երկնքի դեմքին,
Երբ երկաթե գրչով գրեի քարերի վրա,
Կամ քանդակեի չոր գրերի մեջ,
Դու ինչ երանի կտայիր անմերց»:
ԱՍՈՂԻԿ
(հատված «Նշանակիր» պոեմից)

Կաթողիկոսական ընտրություններին մնացել են քիչ օրեր: Անտեսելով «Տիրոջ ձայնը», իմ հոգեւոր եղբայրներից շատերը լրատվական միջոցներով հնչեցնում են իրենց ձայնը եւ անմխիթար ու աստանդական հավատացյալներին դարձնում դառնահոգի: Իրենց ստապատում եւ մտացածին որոգայթներով փորձում են պառակտում սերմանել եւ հույս ունեցող հավատացյալին կասկածի մեջ գցել: Հովվական փորձեր են անում ներքաշել եւ հալածանքների մեջ ներգրավել իրենց հավատքի ամրոցներին տարածել ի վերա բազմակարծության:

Ես շա՜տ «կուզեի այժմ լինել ձեզ մոտ եւ փոխել իմ խոսելու ձեւը, որովհետեւ տարակույսի մեջ եմ ձեզ համար» (Գաղ. Դ-20):

Բայց ավա՜ղ...

Ես, որ կրտսերագույնն եմ ձեզանից եւ համարձակն ու բանտարկյալը, հարկ համարեցի առանց դիտավորության իմ խոսքը ասել վերջին դեպքերի մասին եւ անդրադառնալ ձեզանից ոմանց, որպեսզի դուք դադարեցնեք ձեր անմիաբան գործունեությունը եւ ձեր անհաճո վարքից ետ դառնալով տեսնեք Աստծո ողորմածությունն ու վայելչությունը:

Տես ▸ էջ 2

Իգոր Իվանով. «Մենք գոհ ենք Ռուսաստանի եւ Հայաստանի հարաբերությունների վիճակից»

ՄՈՍԿՎԱ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Մենք գոհ ենք Ռուսաստանի եւ Հայաստանի հարաբերությունների վիճակից, որոնք զարգանում են դեպի 21-րդ դար միտված ռազմավարական գործընկերության ոգով»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին այսօր հայտարարել է ՌԴ արտգործնախարար Իգոր Իվանովը, բացելով Հայաստանի Ազգային ժողովի նախագահ Կարեն Դեմիրճյանի հետ բանակցությունները:

ՌԴ ԱԳՆ ղեկավարը գոհունակություն է հայտնել այն բանից, թե «ինչպես են զարգանում հարաբերությունները մեր խորհրդարանների եւ արտաքին գործերի նախարարությունների միջեւ»: Միաժամանակ, նրա խոսքերով, «կան գործնական հարցեր, որոնք պետք է լուծել»: «Դրանք, մասնավորապես, մի շարք միջազգային խնդիրներ են, որոնք անհանգստացնում են մեզ: Դրանց թվում են Կովկասի իրավիճակին եւ տարածաշրջանային կայունության ամրապնդմանն առնչվող հարցերը», ընդգծել է ՌԴ արտգործնախարարը:

Հայ դատի հանձնախմբի նախագահ Մուրադ Թոփալյանը դատական ծանր մեղադրանքների տակ

Մտահոգիչ վիճակ ամերիկահայության համար

Ամերիկյան գրեթե ողջ մամուլը հոկտեմբերի 16-ին ողողված էր Մուրադ Թոփալյանի ձերբակալման եւ այնուհետեւ գրավի դիմաց ազատ արձակման մասին լուրերով, Թուրքիայի ու նրա ներկայացուցիչների դեմ հայկական ահաբեկչական գործողությունների, հայ-թուրքական թշնամության եւ մեկուկես միլիոն հայերի ցեղասպանության հիշատակումներով: «Լոս Անջելես թայմս», «Չիկագո տրիբյուն», «Բոստոն գլոբ» եւ այլ թերթեր, Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը շաբաթ օրը խիստ առաջատար էին ՀՅԴ-ականակցության քաղաքական բազուկը համարվող Հայ դատի հանձնախմբի նախագահ Մուրադ Թոփալյանի դեմ Քլիվլենդի (Օհայո նահանգ) շրջանային դատարանի հրապարակած ամբաստանությամբ, ըստ որի Հայ դատի ակտիվիստը մեղադրվում է ահաբեկչական գործողություններ կազմակերպելու, դավադրության, ծանր զենքեր եւ ավտոմատ պայթուցիկ միջոցներ ունենալու, գողանալու եւ տեղափոխելու, ինչպես նաեւ նմանօրինակ այլ մեղքերի մեջ: Գրելով, որ 100 հազար դոլար գրավով Մ. Թոփալյանը ներկայիս ժամանակավորեն ազատ է արձակվել, հիշյալ լրատվամիջոցները նշում են, որ մեղադրանքը հաստատվելու դեպքում նա կարող է դատապարտվել մինչեւ 31 տարվա բանտարկության:

56 տարեկան Մ. Թոփալյանի դեմ ուղղված 26 էջանոց մեղադրականում մասնավորապես նշվում է, որ նա ղեկավարել է մի խումբ, որի գողացած զենքերով ու պայթուցիկներով 1980 թ. պայթեցվել է Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի կենտրոնակայքի թուրքական ներկայացուցչության առաջ կանգնած ինքնաշարժը, որի հետեւանքով 3 հոգի վիրավորվել են: Մեղադրականը հիշատակում է նաեւ 1981 թ. Կալիֆոռնիայում պատահած 2 պայթեցումներ, մեկը թուրքական պարի խմբի ներկայացման ժամանակ, մյուսը՝ Բեվերլի Հիլզում Թուրքիայի հյուպատոսարանի առջեւ, առանց նշելու Մ. Թոփալյանի առնչությունը դրանց հետ: Հիշատակվում է նաեւ, որ, իբր, Մ. Թոփալյանն ահաբեկչական գործողությունների մեջ մարզվելու համար խմբեր էր ուղարկել Բեյրութ:

Թերթերը մեծ «հանույքով» են նշում, որ Մ. Թոփալյանը 1996 թ. մարտի 15-ին ամերիկահայ համայնքի ուրիշ ներկայացուցիչների հետ ներկա է գտնվել Սպիտակ տանը նախագահ Քլինթոնի հետ կայացած հանդիպմանը եւ նրա հետ քննարկել Հայաստանին եւ հայկական հարցերին առնչվող խնդիրներ:

Ակնհայտ է, որ Մ. Թոփալյանի դեմ դատական մեղադրանքը եւ, մանավանդ, դրան հետեւած մամուլի մեկնաբանությունները ստվերի տակ են դնելու, ոչ առանց թուրքական քարոզչական մեքենայի օգնության, ամերիկահայության, քաղաքական ջանքերի՝ լոբբիինգի բնույթն ու արժեքը:

ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Հանձնաժողովները պատրա՞ստ են ընտրություններին

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ հանդիպում ունեցավ կենտրոնական եւ մարզային ընտրական հանձնաժողովների ղեկավարների հետ: Քննարկման հիմնական թեման հոկտեմբերի 24-ին կայանալիք տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններն էին: Հանրապետության նախագահին հետաքրքրում էր, թե ինչքանով են հանձնաժողովները պատրաստ ընտրություններին, ինչ դժվարություններ ու մտահոգություններ ունեն:

Ըստ Ռոբերտ Քոչարյանի, բոլորիս գերխնդիրը պետք է լինի, իսկապես, օրինական ընտրությունների անցկացումը: Նրա խոսքերով, հատուկ պատասխանատվություն է ընկնում բոլոր մակարդակների ընտրական հանձնաժողովների վրա, որոնց աշխատանքին որեւէ ճնշում կամ միջամտություն պետք է բացառվի: Նախագահի առաջարկով հանդիպման մասնակիցները ներկայացրին այն համայնքների ցանկը, որտեղ հնարավոր է լարվածություն:

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Արտակ Սահրադյանը համառոտակի անդրադարձավ աշխատանքների ընթացքին, նշեց, որ կազմակերպչական բնույթի հարցերը հիմնականում լուծված են: Նրա խոսքերով, ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի օժանդակությամբ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների հետ կապված ընտրական հանձնաժողովների համար կազմակերպվել են ուսումնական սեմինարներ:

Ընտրողների ցուցակների վերաբերյալ նախագահի հարցին մարզային ընտրական հանձնաժողովների նախագահները պատասխանեցին, որ լուրջ աշխատանքներ են կատարվել ընտրացուցակների ճշգրտման ուղղությամբ: Նրանք վստահեցրին, որ համայնքներում վերանայվել են բոլոր ընտրացուցակները եւ արվել է հնարավորը անճշտությունները հասցնելու նվազագույնին:

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Թուրքական կառավարությունը միջամտում է կաթողիկոսական ընտրություններին

Ռոյթեր գործակալությունը Լոս Անջելեսից վերոհիշյալ խորագրի տակ հաղորդում է, որ Թուրքիայի հայոց պատրիարք Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանի միջոցով, Թուրքիայի կառավարությունը անուղղակիորեն միջամտում է Հայաստանի 132-րդ կաթողիկոսի ընտրություններին, փորձելով վարկաբեկել Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդավարական ընտրված կառավարությանը: Պատրիարք Մութաֆյանը, որն այս տարի ընտրվեց Թուրքիայի կառավարության բացասական վերաբերմունքից հետո, այժմ նրա կողմից դիտվում է որպես հնուց մի հոգեւորական, որին հօգուտ իրեն կարող է օգտագործել: Քանի որ Հայաստանի նորընտիր կառավարությունը վայելում է Միացյալ Նահանգների պետքարտուղարության միահամուռ պաշտպանությունը իր ժողովրդավարական ջանքերի եւ Լեռնային Ղարաբաղի հարցի հանդեպ որդեգրած դրական մոտեցման համար, ապա կաթողիկոսական ընտրությունները այժմ ամենահարմար առիթն են նրան վարկաբեկելու:

Վերջերս, երբ Հայաստանի վարչապետը Վաշինգտոնում էր գտնվում, պատրիարքը մի շարք հարձակումներ գործեց Հայաստանի կառավարության դեմ բացահայտորեն ամբաստանելով նրան ընտրություններին միջամտելու մեջ: Տեղական լրատվամիջոցներին տրված մամուլի ասուլիսների միջոցով նա նախ մեղադրական խոսքեր ասաց այստեղ Նյու Յորքում (եւ ոչ թե Թուրքիայում, որտեղ բնակվում է) եւ ապա Լոս Անջելեսում, որտեղ մոտ մեկ միլիոն հայ է ապրում:

Ինչպես երեւում է, Թուրքիան երկու թռչուն է խփում մեկ քարով: Նախ փորձում է ազատվել պատրիարքից, որին չի վստահում եւ գործակալ է համարում, եւ ապա Վաշինգտոնում, ի լուր աշխարհի, վարկաբեկում է Հայաստանի կառավարությանը, եզրափակում է Ռոյթեր գործակալությունն իր հաղորդումը:

digitised by A.R.A.R.@

ՆԱՄԱԿ ՄԵԿՈՒՍԱՐԱՆԻՑ

«Հայաստանի Հանրապետության նախագահը պարտավոր է միջամտել...»

Սկիզբը էջ 1

Նեղության եւ տառապանքի իմ փորձառությամբ եմ հուշում ձեզ, որ «յուրաքանչյուր ոք կշռադատի իր գործը եւ ապա՝ ինքն իր վրա միայն պարծենա եւ ոչ թե ընկերոջ հետ համեմատվելով, որովհետեւ յուրաքանչյուր ոք իր բեռն է կրելու» (գաղ. Զ.3-5):

Ես, մեղավորս եւ անարժանս, հայցում եւ պաղատում եմ, զգույշ եղեք եւ զգոն, քանի որ անհավատությունն ու աղանդավորությունը սաստիկ հողմի պես Ս. Էջմիածնի դարպասն են ծեծում եւ մահվան ստվերի նման խավար ու հուսալքություն են սերմանում մեր հավատքի այգուց ներս, իսկ դուք արդեն իսկ վտանգի տակ եք դնում դեռ չընտրված Հայրապետի՝ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի ԱԶԳԸՆՏԻՐ ժողովը: Սպառնում եք եկեղեցին պառակտելու կոչերով: Իրար վատաբանելով ու թշնամություն սերմանելով, միաբանությունն անմիաբանության վերածելով: Սթափվեք եւ կանգ առեք, քանի դեռ ուշ չէ, այլապես մարգարեաբար պիտի ասեմ. «Լսիր, ժողովուրդ, որ իմ խոսքերով դու մխիթարվես, ինչ-որ լսեցի, պատմեցեք ձեր որդիներին, եւ ձեր որդիները՝ իրենց որդիներին, եւ այնպես սերնդեսերունդ» (Ասողիկ. «Նշանակիր» պոեմից):

Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում՝ եւս մի փոքր, եւս մի քիչ, եւ ժողովուրդը կկորցնի իր հիացմունքը եկեղեցու եւ եկեղեցականի հանդեպ, եթե վերջ չտրվի իրար դատապարտելու վրեժխնդրությանը:

Ինչո՞վ ենք առավել մեկս մյուսից... Արդարեւ եւ ոչ մի բանով: Մենք բոլորս նույն «փիլոնից» ենք ծնվել: Չեք կարող չարիք գործել, որպեսզի բարին գա: Մի մարեք Լուսավորչի կանթեղի լույսը: Ս. Էջմիածինն է մեր փրկության գրավականը:

Մայր աթոռի զինվորյալ միաբանություն, արիացիր, գոտեպնդվիր եւ մի տար ս. խորանը կործանման եւ ավերման: Հիշիր ս. խորանի առջեւ կատարած «Հայրապետական» եւ «Հանրապետական» մաղթանքները: Մի խզեք կապը հայրապետության եւ հանրապետության: Թող անսասան լինի այդ կապը, առանց այդ կապի տկար կլինի թե մեկը, թե մյուսը:

Մեր ապագան եկող դարերում երկու իշխանությունների միասնական հարատեւության մեջ է լինելու, մեր ուժն ու հզորությունն այդ երկու իշխանությունների ներդաշնակությամբ է պայմանավորվելու: Մի վատաբանեք եւ մի անձնավորեք այդ սիմվոլները կրողներին: Մի հաճոյացեք եւ մի փառաբանեք... Այլ արժանին մատուցեք թե մեկին եւ թե մյուսին:

Հանրապետության աշխարհիկ իշխանության խորհրդանիշը կրող նախագահը կաթողիկոսի ընտրության հարցում ազատ է իր կարծիքը արտահայտելու մեջ:

Դուք էլ ազատ եք ընտրություն կատարելիս: Նախագահը նախանձախնդիր է իր պարտականությունը կատարելիս: Դուք էլ ջանադիր եղեք: Հանրապետության նախագահը պարտավոր է միջամտել կաթողիկոսի ընտրության հարցում, քանզի այդ է պահանջում պարտադրողաբար Հայ եկեղեցու սրբազան ավանդությունը: (Ես պատերազմ եմ հայտարարում այդ խնդրում ինձ հակադրվողին): Առանց խորամուխ լինելու Հայ եկեղեցու պատմության մեջ, միայն նշեմ, որ եթե Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Հայ եկեղեցու առաքելականության եւ նրա հարատեւ շարունակականության կրողն ու փոխանցողն է, ապա ՀՀ Նախագահը Տրդատ թագավորի իշխանական (իմա՝ որպես պետական կառավարման ֆունկցիա) հաջորդն է, այն կրողն ու փոխանցողը:

Այդ ավանդության վրա է հիմնված մեր մայր եկեղեցին, որ է Ազգային, եւ քանի որ Ազգային-եկեղեցական ժողովը կազմվում է ԱԶԳ-ա-բնակչության թվահամարից եւ ոչ սոսկ հավատացյալների համախմբումից, եւ այդ նույն ազգը գտնվում է նախագահի հոգածության եւ պետական խնամքի ներքո, ինչպե՞ս կարող է նախագահը միջամտություն չունենալ հայ ժողովրդի համար ամենակարեւոր նշանակություն ունեցող Ամենայն հայոց կաթողիկոսի ընտրության հարցում:

Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում՝ չեմ ուզում ավելի խորանալ եւ փաստերի մի ողջ արսենալով հաղթական մի արշավ սկսել բոլոր նրանց դեմ, ովքեր առարկում են նախագահի միջամտությանը:

Ավելին՝ առաջարկում եմ, որ նախագահն ի պաշտոնե մասնակցի ԱԵԺ-ին եւ իր ընտրությունը կատարի քվեարկությամբ:

Ոչ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, ոչ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ ոչ էլ ապագա նախագահները կուռքեր չեն եւ չեն կարող լինել, բայց մենք պետք է ընդունենք նախագահի հանգամանքը, ինչպես որ ընդունում ենք կաթողիկոսի հանգամանքը:

Մեզանից ոչ ոք կատարյալ չէ:

Ժամանակն է, որ սկսենք հարգել մեկս մյուսին՝ ըստ կարգի եւ հանգամանքի: Եթե սխալներ ենք թույլ տալիս, սկսենք սրբագրել: Ոչ մեկին ամեն ինչ արտոնված չէ: Զգույշ լինենք խոսքերի մեջ: Ավետարանը գրում է. «...Քո խոսքերով պիտի արդարանաս եւ քո խոսքերով պիտի դատապարտվես» (Մատթ. ԺԲ-38):

Սիրելի սրբազան եղբայրներ, դուք, որ ամեն ինչում ինձանից կատարյալ եք եւ շնորհներով ավելի հարուստ, մի վատնեք ձեր շնորհները հանուն սին նպատակի, այլ երկյուղածությամբ ծգտեք աստվածային կոչման: Հիշեցեք ինձ ձեր աղոթքներում, քանի «հիվանդ էի ու բանտի մեջ, եւ ինձ տեսնելու չեկաք» (Մատթ. ԺԲ-37): «Կարիքի մեջ լինելու համար չէ, որ ասում եմ այս բանը, քանի որ ես սովոր եմ գոհ լինել իմ վիճակից: Գիտեմ զրկանքով ապրել, գիտեմ առատության մեջ լինել: Ամեն ինչում, բոլոր պայմանների տակ սովորել եմ թե կուշտ լինել, թե զրկանք կրել» (Փիլիպ. Դ 11-12): «Դուք ձեզ ավելի մի գնահատեք, քան ինչ-որ է ձեր արժանիքը» (Հռոմ. ԺԲ-3), որովհետեւ «ով ինչ բանի մեջ պարծենա, ես էլ եմ համարձակվելու, եթե *բանսարկությամբ* ավելի քան...» դուք (Բ Կորնթ. ԺԱ-21-23): Ես այդ ամենը գրեցի «ըստ իմ ակնկալության եւ հույսի, որպեսզի ոչնչով ամոթով չմնամ (որպեսզի ինձ բամբասողները չասեն՝ բանտի մեջ էր, դրա համար լռեց, այլ լինեմ կատարելապես համարձակ, եւ ինչպես միշտ, նաեւ այժմ» (Փիլիպ. Ա-20):

Եղբայրներ, աղաչում եմ ձեզ եւ հորդորում Հիսուս Քրիստոսով. «Թող ոչ ոք չափը չանցկացնի եւ չդիպչի իր եղբոր պատվին, քանզի այդ բոլոր բաների համար Տերը վրեժխնդիր է» (Ա Թեսաղ. Դ-6):

Եղբայրասիրության մասին ավելին չեմ գրում. «Քանի որ դուք ինքներդ իսկ Աստծուց եք սովորել միմյանց սիրել» (Ա Թես. Դ-9): Վերջին աղաչանքս. «Թե բարկանաք էլ, մեղք մի գործեք» (Եփես. Դ-26): Այսպես գրեցի, հավատարիմ լինելու Ավետարանին եւ հաճելի լինելու համար ոչ թե մարդկանց, այլ Աստծուն: Շողոքորթության խոսքեր չգործածեցի եւ ոչ էլ փառք փնտրեցի մարդկանցից, ոչ էլ ձեզնից եւ ոչ էլ ուրիշներից:

Զորացեք Սուրբ Հոգով եւ ինձ նվաստիս հաճախակի հիշեք ձեր աղոթքներում:

Մաքսավորները բողոքում են կադրային ջարդից

«Կոռուպցիայի դեմ պայքարի» յուրահատուկ դրսեւորումները նորաստեղծ պետական եկամուտների նախարարությունում

Մոտ 4 ամիս առաջ ՀՀ նախագահի հրամանով ստեղծվեց պետական եկամուտների նախարարությունը, որը միավորելու էր ՀՀ մաքսային վարչությունն ու հարկային տեսչությունը մեկ կտուրի տակ, եւ չորս ամիս շարունակ վերոհիշյալ գերատեսչությունների աշխատակիցները սպասողական վիճակում են՝ ո՞ւմ է սպառնում աշխատանքից զրկվելու վտանգը: Նրանց անհանգստությունը միանգամայն հասկանալի է, քանի որ ոչ մեկի համար էլ գաղտնիք չէ՝ շատ դժվար է հրաժարվել աշխատանքից այնպիսի համակարգերում (հարկային եւ մաքսային), որոնք համարվում են Հայաստանի պայմաններում ամենաեկամտաբերը: Եվ միեւնույն ժամանակ էլ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ Հայաստանում կաշառակերության մասին խոսելիս առաջին հերթին հիշատակվում են վերոհիշյալ համակարգերը:

Օրերս փչեց համակարգում վաղուց «սպասված» փոփոխությունների քամին. պետական եկամուտների նախարար Սմբատ Այվազյանի հրամանով միանգամից աշխատանքից հեռացվեցին նախկին մաքսային վարչության 28 աշխատակիցներ: Սակայն պարզվում է, որ այդ «քամին» վերաբերում է ոչ բոլորին ու, ինչպես երեկ «Ազգին» տեղեկացրին աշխատանքից հեռացված մաքսավորները, այն աշխատակիցներին, հիմնականում շարքային, ովքեր չունեն համապատասխան հովանավորներ, կարճ ասած՝ թիկունք: Բողոքավորների պնդմամբ՝ իրենց հեռացումը կատարվել է անհիմն, առանց զգուշացման, որպեսզի իրենք կարողանային գոնե ժամանակին զբաղվել նոր աշխատատեղ գտնելով ու անսպասելիորեն չհայտնվեին գործազուրկների բանակում:

Ներկայացնում ենք նրանցից մի քանիսի խոսքը.

Լեւոն Մարիկով (պարեկային վարչության պետ)- ամբողջ վարչության 10 աշխատողներից 9-ը ազատվել են, գոնե ինձ պետք է աշխատանք առաջարկվեր: Ես գիտեմ, որ նույն հարկային տեսչության համանման վարչությունն ամբողջությամբ պահպանվել է:

Ռուբինա Սահակյան (վարչության պետի աշխատակազմի աշխատակից) – Ինձ հեռացրել են աշխատանքից առանց նախազգուշացման: Նույնիսկ երեսս չեն տեսել: Մինչդեռ ես միայնակ պահում եմ մեր 6 հոգանոց ընտանիքը:

Երանուհի Մարտիրոսյան (անգլերենի թարգմանչուհի).– Մաքսայինում աշխատում եմ 92 թվականից ի վեր, 96-ից՝ պայմանագրով, որի ժամկետը լրանալու էր եկող տարվա մարտ ամսին միայն: Ես միայնակ եմ եւ այսօր, փաստորեն, գործազուրկ եմ:

Վերոհիշյալ աշխատակիցներն ու մյուսները պնդում են, որ իրենց նկատմամբ անարդար են վարվել, եւ իրենք պատրաստվում են դիմել դատարան: Բերվում են նաեւ փաստարկներ: Նախ, ըստ մաքսավորների (արդեն կարելի է ասել՝ նախկին), իրենց համար անհասկանալի է, թե այդ ինչպե՞ս է մի կողմից կրճատումներ կատարվում, մյուս կողմից թերթերում (մասնավորապես՝ «Ազգում») հայտարարություններ տրվում նոր աշխատակիցներ ընդունելու մասին: Պաշտոնական աղբյուրների հավաստմամբ, նոր նախարարությունում նախատեսված է 462 աշխատատեղ, ինչը նույնիսկ 24-ով ավելի է, քան երկու՝ մաքսային ու հարկային տեսչությունների աշխատակազմը միասին: Այսինքն՝ խոսքը ոչ թե կրճատման, այլ նոր նախարարությանը «ավելի հարմար» թիմ հավաքելու մասին է: Տեղեկացվեց նաեւ, որ ստեղծվել է աշխատանքից հեռացվածներին աշխատանքի տեղավորելու հանձնաժողով, որը ձեւական բնույթ է կրում, քանի որ առաջարկվում են այնպիսի աշխատանքներ, որոնցից, նախօրոք գիտեն, մարդիկ անպայման կհրաժարվեն: Օրինակ՝ հետաքննիչին առաջարկվում է տեսուչի, բանաբերին՝ հաշվապահի պաշտոն եւ այլն: Իսկ նոր նախարարությունն իրականում համալրվում ու «թարմացվում է» այն մարդկանցով, ում ներկայիս նախարար (իսկ նախկին հարկային տեսչության պետ) Սմբատ Այվազյանն ու նրա ղեկավար ընտրանին ճանաչում ու վստահում են եւ հիմնականում՝ հարկային տեսչությունից: Ըստ մաքսավորների, իրենց ազատումը այն զանգվածային ազատումների սկիզբն է, որը, չգիտես ինչու, չորս ամիս ուշացումով սկսել է նոր նախարարը: Բողոքավորների ուշադրությունից դուրս չի մնացել նաեւ այն հանգամանքը, որ պետական եկամուտների նախարարը առաջին հերթին ձեռնարկել է նախարարության շենքի նորոգումն ու կահավորումը, եւ հատկապես երկրորդ հարկի ու այն միջանցքի, որը նախկին հարկային տեսչության շենքը միացնում է նախկին «Հայկոոպի» շենքում տեղակայված իր աշխատասենյակին (ի դեպ «Հայկոոպի» շենքը ամբողջովին ներկայումս պետական եկամուտների նախարարության տրամադրության տակ է):

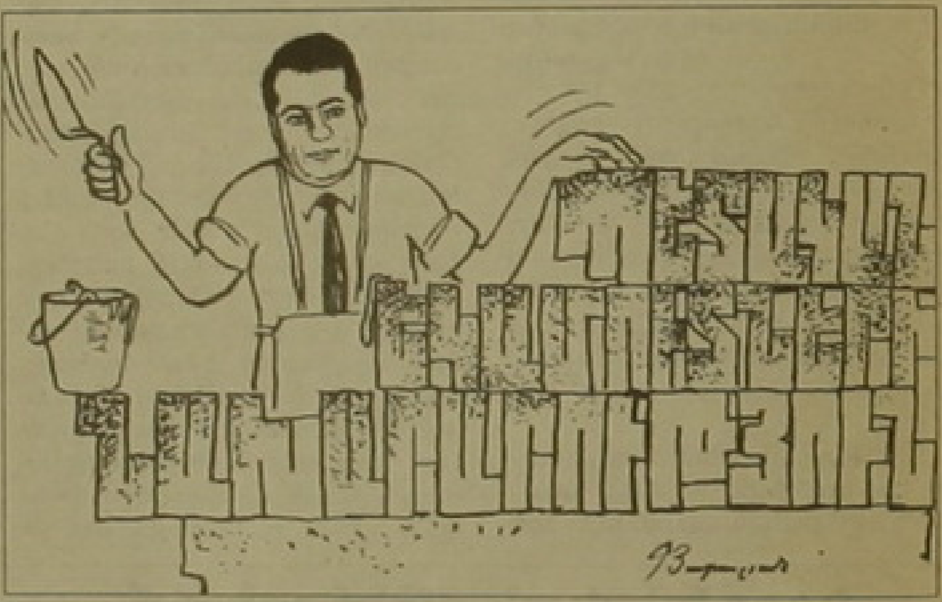

Միակողմանի չլինելու համար «Ազգը» դիմեց նաեւ պետական եկամուտների նախարարության համապատասխան պաշտոնյաներին, սակայն նրանց հետ հանդիպում հնարավոր չեղավ, որը նախարարության լրատվական ծառայության կողմից խոստացվել է այսօր, եւ «Ազգը» կտա նաեւ պաշտոնական տեսակետները եւ, ընդհանրապես, տեղեկատվություն, թե ինչպիսի կադրային ու կառուցվածքային փոփոխություններ են նախատեսվում նորաստեղծ նախարարությունում: Իսկ որ իսկապես պետական եկամուտների նախարարությունը հավակնում է դառնալ «սուպեր նախարարություն», արդեն ակնհայտ է, ինչպես նաեւ ակնհայտ է, որ համակարգում ինչ-որ դրական տեղաշարժ արձանագրելու համար կարեւորը ոչ թե կադրային փոփոխություններն են (ի վերջո, ոչ ոք չի կարող երաշխավորել, թե նոր նշանակվածներն ավելի մաքուր կաշխատեն ու կոռուպցիան կվերանա ընդհանրապես-Գ. Մ), այլ փոփոխություններն ամբողջ համակարգում՝ ներքեւից վերեւ: Ի վերջո՝ գումարելիների տեղերը փոխելով գումարը չի փոխվում:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Որոտանի ջրերը 2000 թվականից չեն հոսի Ադրբեջան

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի Հանրապետության եւ Թուրքիայի միջեւ Արաքս եւ Ախուրյան գետերի համատեղ օգտագործման երկկողմ համաձայնագրերից բացի, գոյություն չունեն այլ նմանատիպ փաստաթղթեր մեր եւ սահմանակից որեւէ երկրի միջեւ, ասաց ՀՀ գյուղնախարարության ջրային ենթակառուցվածքների եւ մելիորացիայի վարչության պետ Ռազմիկ Գրիգորյանը:

Ներկայումս Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ նախապատրաստված երկկողմ համաձայնագիրը Դեբեդի ջրի օգտագործման վերաբերյալ է, որը, ինչպես հայտնի է, Քուռ գետի վտակն է եւ հոսում է Հայաստանից դեպի Վրաստան ու Ադրբեջան: (Քուռ գետի ջրերի օգտագործման մասին նույնպես այս երեք երկրների միջեւ համաձայնագիր կնքված չէ):

– Թե Դեբեդի եւ թե Որոտանի ջրերի հազիվ 50 տոկոսն է այսօր օգտագործվում Հայաստանի տնտեսության կողմից, մնացածը հոսում գնում է մեր տարածքից դուրս, կուտակման ոչ մի հնարավորություն չունենալու պատճառով, ասաց պրն Գրիգորյանը: Որոտան գետի ջրերը, որոնք ներկայումս հոսում են Հայաստանից Ադրբեջան, ինչպես հայտնի է, ՀՀ կառավարության որոշմամբ եւ ծրագրավորմամբ, 2000 թվականից, կուտակվելով Կեչուտի ջրամբարում, Արփա-Սեւան թունելով ուղղվելու են դեպի Սեւանա լիճ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԸՆԹԱՑԻԿ

Փախստականները կմասնակցեն տեղական ինքնակառավարմանը

Ավելին բացառվում է

1988 թ.-ից հետո Ադրբեջանից Հայաստան բռնագաղթած մեր հայրենակիցները «դե յուրե» զրկված լինելով ընտրելու իրավունքից, «դե ֆակտո» մասնակցել են 1995 թ. Սահմանադրության հանրաքվեին, խորհրդարանական ընտրություններին եւ դրանց հաջորդած բոլոր ընտրական գործընթացներին: Այն ժամանակ փախստականների մասին ՀՀ օրենքը գոյություն չուներ, եւ նրանց կարգավիճակն անհստակ էր, իրավունքներն ու պարտականությունները՝ «լողացող», եթե իշխանություններին պետք էր, փախստականները քվեարկում էին, զավակներին ուղարկում բանակ կամ, ընդհակառակը, չէին ուղարկում՝ պատճառաբանելով, թե ՀՀ քաղաքացի չեն:

Հիմա, երբ փախստականներն «օրինավոր» կարգավիճակ են ձեռք բերել, առավել քան երբեւէ արդիական է կանոնակարգել նրանց մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ձեւավորմանը: Ինչպես պարզվեց Ռոբերտ Քոչարյանի դիմումից եւ ՍԴ-ում նախագահի շահերը ներկայացնող արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանի բացատրություններից, այն համայնքներում, որտեղ փախստականները մեծամասնություն են (Հայաստանում այդպիսի 71 համայնք կա), համայնքի ղեկավարի եւ ավագանու ընտրությունը ձախողման վտանգի տակ է: Այսպես, Գեղարքունիքի մարզի Ծափաթաղի համայնքը բացառապես փախստականներից է կազմված, Սյունիքի մարզի Խնածախի համայնքում ընդամենը 3 ՀՀ քաղաքացի է ապրում, Վանեվանում եւ Վայոց ձորի մարզի Նոր Ազնվաբերդ համայնքում՝ 4-ական ՀՀ քաղաքացի, նույն մարզի Չիվա համայնքում՝ 5, 36 համայնքներում փախստականները կազմում են բնակչության ավելի քան 90 տոկոսը, որոնց համայնքներում ՀՀ քաղաքացիների թիվը բավարար չէ անգամ ավագանին ձեւավորելու համար:

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 2/1 եւ 122(1,2) հոդվածներն ընտրելու եւ ընտրվելու իրավունքը կապում են բացառապես քաղաքացիության հետ, իսկ «Փախստականների մասին» 1999 թ. մարտին ընդունված օրենքի 18 (8) հոդվածն ուղղակիորեն մերժում է փախստականների ընտրելու իրավունքը: Գտնելով, որ այս արգելքները որոշակի հակասության մեջ են ՀՀ Սահմանադրության հետ, նախագահը բավական ուշացումով՝ հոկտեմբերի 2-ին դիմել է ՍԴ, հիշյալ օրենքների նշված դրույթների սահմանադրականությունը պարզելու ակնկալիքով:

Դավիթ Հարությունյանը, վկայակոչելով մասնավորապես Սահմանադրության 2-րդ հոդվածը («ՀՀ-ում իշխանությունը պատկանում է ժողովրդին, որը իրականացնում է այդ իշխանությունն ազատ ընտրությունների, հանրաքվեների, պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջոցով), 105-րդ հոդվածը («համայնքային նշանակության հարցեր լուծելու եւ համայնքի սեփականությունը տնօրինելու համար ընտրվում են տեղական ինքնակառավարման մարմիններ»), «բարձր դասարանին» հարց տվեց. պարզապես ժողովուրդ, բնակչություն, համայնք ասելով՝ բացառապես ՀՀ քաղաքացիների հանրությո՞ւն պետք է հասկանալ: Ոչ, իր իսկ հարցին պատասխանելով, ասաց նախարարը: Համայնքի բյուջեի եկամուտները գոյանում են հողի հարկից, գույքահարկից, եկամտահարկից, տույժերից, տուգանքներից եւ տեղական տուրքերից, եւ ՀՀ-ում մշտական բնակություն հաստատած հայ փախստականներին հողի սեփականաշնորհման ընթացքում արտոնություններ տալու մասին 1991 թ.-ին ԳԽ ընդունած օրենքի համաձայն սեփականության իրավունքով 87,6 հազար հա հողատարածություն ստացած 217 հազար փախստականներ վճարել են այդ հարկերը եւ տուրքերը: Տեղական ընտրություններին մասնակցելու իրավունքից զրկվելով՝ նրանք օտարվում են իրենց (համայնքային) սեփականությանն առնչվող հարցերի տնօրինմանը մասնակցելու հնարավորությունից, առավելապես փախստականներից կազմված համայնքներում, այսպիսով, բնակչության փոքրամասնությունը համայնքի 100 տոկոսի կողմից ձեւավորված բյուջեն տնօրինելու «արտոնություն» է ստանում: ՀՀ Սահմանադրության 107-րդ հոդվածը հստակ տարանջատում է պետական եւ տեղական կառավարումը, իսկ 27-րդ հոդվածը պետական կառավարմանը (համապետական մարմինների ընտրությանը) մասնակցելու իրավունքը վերապահում է ՀՀ քաղաքացիներին: Հետեւաբար, սույն սահմանափակումը տեղական ինքնակառավարմանը չի առնչվում, եզրակացնում է Դավիթ Հարությունյանը՝ ի հավելումն վկայակոչելով միջազգային զարգացումները, որոնք հօգուտ «ոչ քաղաքացիների» են:

Պատասխանող կողմը՝ ԱԺ իրավաբանական ծառայության պետ Վլադիմիր Նազարյանը, դիմող կողմի (նախագահի) եւ հատկապես նախարարի նկատմամբ ընդգծված անվստահություն դրսեւորելով՝ հեգնական շեշտադրումներով որոշեց ճշտել, դիմող կողմի հավակնությունները արդյոք չե՞ն գերազանցում տեղական ինքնակառավարումը եւ համապետական նշանակության ընտրական գործընթացների վրա տարածվելու միտում չունե՞ն: Պրն Նազարյանը ենթադրում է (ոչ, համոզված է), թե նախադեպը նախապատրաստվում է առաջիկա նախագահական ընտրությունները հօգուտ Ռոբերտ Քոչարյանի կանխորոշելու համար, քանզի համոզված (եւ ահաբեկված) է, որ փախստականները նրա օգտին են քվեարկելու, եթե, իհարկե, ՀՀ նախագահը վերաառաջադրվելու ցանկություն հայտնի: Իրավաբանի համոզմամբ, «ոչ քաղաքացիներին» ընտրելու իրավունք տալու գաղափարը շրջափում է ՀՀ ինքնիշխանությունը, ժխտում քաղաքացիության ինստիտուտն ընդհանրապես, խրախուսում «սահմանադրական նիհիլիզմը»: «Սահմանադրությունը պետք է պահպանել, սա է խնդիրը: Փոխենք Սահմանադրությունը, գրենք, որ միայն փախստականներն ունեն ընտրելու իրավունք, կհամաձայնենք»: Արդարադատության նախարարի հետ ծավալված բանավեճի ընթացքում պրն Նազարյանը բազմիցս «գնաց Հռոմ» (հիշեցրեց հռոմեական իրավունքի որոշ դրվագներ), սակայն հավաստիանալով, որ «սխալ է հասկացել» եւ խոսքը տեղական ինքնակառավարման մարմիններին է վերաբերում, հանդարտվեց՝ պահանջելով արձանագրել սույն կարեւոր հանգամանքը:

ՍԴ-ն բավարարեց ՀՀ նախագահի դիմումը՝ համաձայնելով, որ վերոհիշյալ օրենքներում թվարկված հոդվածները հակասում են ՀՀ Սահմանադրությանը: Հոկտեմբերի 24-ի ընտրություններին փախստականների մասնակցության խնդիրը թերեւս կկարգավորվի նախագահի հրամանագրով, հակառակ դեպքում կստացվի, որ «փախստականային» համայնքները պարզապես գոյություն չունեն:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Քաղաքացիություն. ընդունե՞լ, թե՞ չընդունել

«Ընդդեմ իրավական բռնության» հասարակական կազմակերպությունը (ՀԿ) ուսուցողական սեմինարների շարք է նախաձեռնել փախստականների հարցերով զբաղվող ՀԿ-ների եւ լրագրողների համար՝ փախստականների նկատմամբ վարվող քաղաքականության վրա ներազդելու նրանց կարողությունները բարելավելու նպատակով: 11 դասընթացներից կազմված շարքի հերթական՝ 6-րդ «տուրը» երեկ ՀՀ քաղաքացիություն ընդունել-չընդունելու «ծանր» երկընտրանքի առջեւ կանգնած փախստականների համար ցավագին մի խնդիր էր շոշափում. սեփականության իրավունքը: Բանն այն է, որ սեփականության «սուրբ» իրավունքը կարգավորող ՀՀ օրենսդրական դաշտը, հակասականությամբ հանդերձ, ուղղված է գրեթե բացառապես ՀՀ քաղաքացիների սեփականության պաշտպանությանը, ու թեեւ ՀՀ Սահմանադրության, քաղաքացիական օրենսգրքի եւ սեփականաշնորհման վերաբերյալ ընդունված օրենքների մի շարք հոդվածներում իբրեւ սեփականության սուբյեկտ դիտարկվում է անձը (մարդը), այլ հոդվածներ սեփականության իրավունքը վերապահում են բացառապես ՀՀ քաղաքացիներին: Օրենսդրության անհստակությունից, ինչպես հաճախ է պատահում, օգտվում են միջին եւ ցածր օղակի պաշտոնյաները (խոսքը մասնավորապես դատավորների մասին է)՝ ըստ անհրաժեշտության «գրպանից հանելով» օրենսդրության այն նորմը, որը տվյալ պահին հարմար է սեփական գրպանը համալրելու համար:

Փախստականների մասին օրենքը մեր բռնագաղթած հայրենակիցների սեփականության իրավունքի մասին համեստորեն լռում է, քաղաքացիական օրենսգիրքն իր հերթին անտեսում է վերջին տասնամյակում ՀՀ քաղաքացիներին հավասար հարկեր եւ տուրքեր վճարած փախստականներին: Ուստի, ինչպես նկատեց կազմակերպության իրավաբան Զարուհի Դանիելյանը, բնակտարածության սեփականաշնորհումն արտոնելու հայց ներկայացնելով՝ դատարան փախստականը ռիսկի է դիմում, քանզի ՀՀ օրենսդրությունն, ըստ էության, գործում է փախստականների դեմ (դատավորն, անհրաժեշտության, խղճի թելադրանքով կամ այլ նկատառումով կարող է արտոնել սեփականաշնորհումը, սակայն...):

Այս խորապատկերում հասկանալի է դառնում քաղաքացիություն ընդունելուց խուսափելու փախստականների միտումը. հանրակացարաններում, հյուրանոցներում եւ այլուր նրանց հանդուրժում են միայն այն պատճառով, որ նրանք փախստական են: Նախադեպեր կան, երբ քաղաքացիություն ընդունելով՝ փախստականները վտարվել են զբաղեցրած տարածքներից՝ «ՀՀ քաղաքացի եք՝ գլխներիդ ճարն ինքներդ տեսեք» տրամաբանությամբ: Ըստ այդմ, «Ընդդեմ իրավական բռնության» կազմակերպությունը «ներքեւից» եկող նախաձեռնության կարգով մշակել եւ փորձում է ԱԺ դատին ներկայացնել Ադրբեջանից բռնագաղթած հայերի ինչքը (տվյալ դեպքում՝ զբաղեցրած տարածքը) նրանց «ամրագրելուն» միտված օրենքի նախագիծը, որը, գործադիր տնօրեն Լարիսա Ալավերդյանի համոզմամբ, անթերի չլինելով հանդերձ՝ ՀՀ քաղաքացիություն ընդունած փախստականներին իրենց «սեփականությունը» պահպանելու որոշակի երաշխիքներ է տալիս: Այսօր քաղաքական կոնյունկտուրան համեմատաբար բարենպաստ է. վերջին ամիսներին նախագահի աշխատակազմում, կառավարությունում եւ ԱԺ հանձնաժողովներում առավել քան երբեւէ ունկնդիր են ՀԿ-ների նախաձեռնություններին, եւ վերջիններս իրավունք չունեն կորցնելու նոր իրավիճակի ընձեռած հնարավորությունը, «Ազգին» հավաստեց տկն Ալավերդյանը՝ վկայակոչելով առաջին հաջողված նախաձեռնությունը. փախստականների տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին մասնակցելու իրավունքը, որ բխում է ՍԴ շաբաթ օրը կայացրած որոշումից, ավելի ճիշտ՝ այդ որոշման հիման վրա ստորագրվելիք նախագահական հրամանագրից:

Լ. Պ.

ԵԿԵՂԵՑԻ

Վախճանվել է Թեհրանի հայոց թեմի առաջնորդ Արտակ արք. Մանուկյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության դիվանից ստացված հաղորդմամբ Արամ Ա կաթողիկոսը եւ Կիլիկեան Ս. Աթոռի միաբանությունը խոր վշտով հայտնել են, որ հոկտեմբերի 15-ին, Թեհրանում, կարճատեւ հիվանդությունից հետո վախճանվել է իրենց միաբան, Թեհրանի հայոց թեմի առաջնորդ Արտակ արք. Մանուկյանը (1930-1999 թթ.):

Տեղեկացվում է, որ Սրբազանի վերջին օծման արարողությունը կատարվելու է երեքշաբթի՝ հոկտեմբերի 19-ին, Թեհրանի Ս. Սարգիս եկեղեցում: Նրա աճյունը կամփոփվի Թեհրանի Մայր եկեղեցու կողին:

Ամենայն հայոց կաթողիկոսի անունը հայտնի կդառնա հոկտեմբերի 27-ին

Սկիզբը էջ 1

Իսկ հոկտեմբերի 27-ի առավոտյան արդեն հայտնի կդառնա Ամենայն հայոց նոր 132-րդ կաթողիկոսի անունը: Նոր կաթողիկոսի անվան հրապարակումից հետո հանվում է գահի վրայի սեւ քողը՝ խորհրդանշելով 131-րդ կաթողիկոսի մահվան առիթով սկսված սգի ավարտը, իսկ նորընտիր Նորին Սրբությանը հանձնվում են գավազանը եւ շուրջառը: Ընդսմին ղողանջում են զանգերը եւ բացվում է տաճարի դուռը, ուր կարող է մտնել ժողովուրդը: Եվ անմիջապես էլ նոր ծայրագույն պատրիարքը հանդես է գալիս իր առաջին ճառով:

Հայ եկեղեցու նոր առաջնորդի ընտրությունները տեղի կունենան Ազգային-եկեղեցական ժողովի ընթացքում, որը դռնփակ կանցկացվի հոկտեմբերի 26-31-ը Սբ. Էջմիածնի տաճարում՝ պատվիրակների մասնակցությամբ:

Պատվիրակների թիվը 455 է, այդ թվում 49 եպիսկոպոս, 1 ծայրագույն վարդապետ եւ Սբ. Էջմիածնի Գերագույն հոգեւոր խորհրդի երեք աշխարհիկ անդամ: Բացի թվարկված 53-ից, մյուս բոլոր պատգամավորներն ընտրվում են թեմական ժողովների ընթացքում, տարբեր համայնքների իրենց թեմերից: Նաթան եպիսկոպոս Հովհաննիսյանը տեղեկացրեց, որ ներկայումս Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցին ունի 24 թեմ, այդ թվում 9-ը՝ Հայաստանում, ներառյալ Արցախը եւ չորսը՝ ԱՊՀ երկրներում (Վրաստանի, Նոր Նախիջեւանի-Ռուսաստանի, Հարավային Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի): ԱՊՀ մյուս երկրներում գործող թեմերը Նոր Նախիջեւանի թեմի իրավադասության տակ են: Հեռավոր արտասահմանի երկրներում գործում են այսպես կոչված էկզարխություններ, հոգեւոր կենտրոններ Արեւմտյան եւ Կենտրոնական Եվրոպայում, Հնդկաստանում եւ Հեռավոր Արեւելքում, որոնց իրավադասության տակ են ինքնավար ծխերը կամ թեմական կառույցները: Պատվիրակները ներկայացված կլինեն այդ կառույցներում հայերի թվի համեմատ:

Հարկ է նշել, որ Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու եպիսկոպոսներից յուրաքանչյուրն իր թեկնածությունը քվեարկության դնելու, ինչպես նաեւ, ի դեպ, ինքնաբացարկ տալու իրավունք ունի: Թեկնածությունների հանումից հետո գոյանում է կաթողիկոսության թեկնածու պատվիրակների հիմնական կազմը եւ կազմվում են քվեաթերթիկներ: Բուն քվեարկությունն անցկացվում է երեք փուլով. առաջինից հետո մնում են ամենամեծ թվով քվեներ ստացած երեք թեկնածուները, երկրորդից հետո՝ առաջին երկուսը, երրորդ՝ եզրափակիչ փուլում քվեների մեծամասնությամբ երկու թեկնածուներից կընտրվի կաթողիկոսը:

Քվեատուփերը կբացվեն հենց տաճարում, բոլոր պատվիրակների ներկայությամբ: Մեկը բարձրաձայն կընթերցի քվեաթերթիկում նշված թեկնածուի անունը, ապա երեք պատվիրակներ կստուգեն ընթերցված անվան ճշտությունը, որից հետո քվեաթերթիկը կդրվի հատուկ հաշվիչ-արձանագրիչ հանձնաժողովի սեղանին:

Խոսելով ընտրությունների ընթացքին պետության հնարավոր միջամտության մասին, Նաթան եպս. Հովհաննիսյանը նշեց, որ «առայսօր իշխանությունների կողմից որեւէ ճնշում չի նկատվում»: Դրա հետ մեկտեղ նա իշխանավորներին հորդորեց ձեռնպահ մնալ ընտրությունների հնարավոր հաղթողին առնչվող ելույթներից, քանի որ նրանց խոսքերը կարող են սխալ մեկնաբանվել:

Ինչ վերաբերում է մամուլի հետ կատարվող աշխատանքին, Նաթան սրբազանի խոսքերով, Ազգային-եկեղեցական ժողովի յուրաքանչյուր նիստից հետո մամլո դիվանի պետը կես ժամանոց հանդիպում կունենա ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների հետ եւ նրանց կտեղեկացնի նիստերի ընթացքի մասին:

Ներքին Զեյթունում Արամ բեկ Չոլաքյանի անունով փողոց

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ներքին Զեյթունի հիմնականում Սփյուռքից հայրենադարձներով բնակեցված թիվ 2 փողոցը հոկտեմբերի 17-ին անվանակոչվեց պատմական Զեյթունի հերոսներից մեկի Արամ բեկ Չոլաքյանի անունով: Կկանգնեցվի նաեւ նրա հուշարձանը, որի տեղում առայժմ տեղադրվեց բազալտե ցայտաղբյուր:

Արարողությանը, որը բացեց Քանաքեռ-Զեյթունի թաղապետ Ռուբեն Սինոյանը, Ֆրնուզակի պատմական կռվի մասին, որտեղ հերոսացել է Չոլաքյանը, զեկուցումով հանդես եկավ ֆիզիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Դանիել Գայբակյանը:

Վերջում ելույթ ունեցավ վետերանների «Զեյթուն» երգչախումբը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Ես չեմ կարող լավ բիզնեսմեն լինել սովածների մեջ»

Անփոփոխելի հարցազրույց սոված հասարակության, գործարարության, չինովնիկների, կաշառակերության ու ազգային գաղափարախոսության մասին

Հայաստանում շատ գործարարներ գերադասում են մնալ ստվերում, չհայտարարել իրենց գործունեության մասին, հաճախ անտեղյակությունից բխող ասեկոսեները գերադասում են, ինչպես հիմա ասում են, բացարձակ թափանցիկությունից: Իսկ շատերը կոմերցիոն գաղտնիքը շփոթում են անորոշ ու կասկածելի լռության հետ: «Գրանդ տոբակո» հայ-կանադական ձեռնարկությունն ի սկզբանե որդեգրեց լրատվամիջոցների հետ աշխատելու առավել հրապարակային քաղաքականություն եւ այդ առումով թերեւս ռեկորդակիր է: Ներկայացվող հարցազրույցը նպատակ ունի որքան հնարավոր է բացել ընկերության ու նրա նախագահ Հրանտ Վարդանյանի մինչ այժմ արած հայտարարությունների ու գնահատականների փակագծերը:

– Վերջերս ՀՀ եկամուտների նախարարը հայտարարեց, որ Ձեր նախաձեռնողությունը ծխախոտի շուկայում, մասնավորապես մաքսանենգության հետ կապված, լոկ շահի ու բիզնեսի խնդիր է...

– Դա միայն բիզնեսի խնդիր չէ: Մեր աշխատանքը մեզ համար ազգային աշխատանք է: Մենք ուզում ենք պետության առաջ մաքուր լինել, չունենալ «տանիքներ», ունենալ միայն աշխատանքի տանիք եւ բիզնեսմենի աշխատանքը գնահատող, հարգող չինովնիկներ: Ես այս երկրի ամենամեծ հարկատուն եմ, բայց պետական եկամուտների նախարարը կարող է խոսել իմ մասին քմծիծաղով: Ինչպե՞ս կարելի է հեգնանքով խոսել երկրի թիվ մեկ հարկատուի մասին, որը տարեկան բյուջե է մուծում միլիոնավոր դոլարներ: Ես դա բացատրում եմ հետեւյալ կերպ՝ մենք փորձում ենք օրինականացնել շուկան ու ստեղծել քաղաքակիրթ հարաբերություններ: Որ ես բիզնեսմեն եմ ու կունենամ իմ շահույթը, հասկանալի է ու բնական, բայց որոշ չինովնիկներ մտածում են՝ սա ո՞վ է, որ ինքն է որոշում, թե ինչպես շուկան դնել պետական հիմքերի վրա, հարկերը մուծել պետությանը եւ ոչ թե իրենց: Եվ դրանք այն չակերտավոր չինովնիկներն ու բիզնեսմեններն են, ովքեր պատրաստ են այս երկիրը ոչ թե կառուցել, այլ քանդել, քամուն տալ իրենց նեղ անձնական շահերի ու լրացուցիչ եկամուտների համար: Ես պայքարելու եմ մինչեւ վերջ եւ չեմ կարծում, որ մենք տանուլ կտանք, չնայած պատրաստ ենք ամեն տեսակ պրովոկացիայի, բայց ոչ խուճապի, ոչ էլ վախի զգացում չունենք:

– Իսկ ինչպե՞ս եք, ընդհանրապես, գնահատում հանրապետությունում տիրող մթնոլորտը, հատկապես ԱԺ ընտրություններից եւ վարչապետի նշանակումից հետո:

– Ես չեմ կարող լավ բիզնեսմեն լինել սովածների մեջ: Չկա այդպիսի բան, երբ ժողովուրդը սովի է մատնված ու տկլոր է, դու չես կարող այդ երկրում բիզնես անել: Դա պետք է բոլորը հասկանան: Ինչքան էլ գեղեցիկ հյուրանոցներ ու կազինոներ կառուցվեն, միեւնույն է, ժողովրդի ապրելակերպով է որոշվում երկրի վիճակը:

– Ի՞նչ կարծիք ունեք տնտեսությունից քաղաքականություն անցնելու մասին: Խոսքը վերաբերում է հատկապես ԱԺ ընտրություններում գործարարների ակտիվությանը:

– Ինչ վերաբերում է ԱԺ գործարար թիմին, այդ բիզնեսմենները ընտրվել են այն ժողովրդի կողմից, որին սովի են մատնել, որին մի վերելակով կամ ասֆալտ անելով, կամ մի քանի ոչխարով խաբել են ու ձայներ հավաքել: Ինձ տարբեր շրջաններ, մանավանդ ծխախոտագործ, խնդրում ու առաջարկում էին իմ թեկնածությունը դնել: Ես դա պարկեշտ քայլ չեմ համարում. ժողովրդի ձայները հավաքեմ, որովհետեւ աշխատա՞նք եմ տալիս նրան: Ես կդառնամ նորմալ երկրի նորմալ ԱԺ-ի պատգամավոր: Ընդհանրապես մեր երկրի գործարար խավը ստեղծվել է «ֆորս մաժորի» արդյունքում: Սննդի ներմուծումից սկսելով բիզնեսմենն ընդհանրապես հազվադեպ է անում նորմալ մակարդակի: Ներմուծումը, ընդհանրապես առեւտուրը կարճատեւ ներդրում է: Ու մանավանդ այն երկրներում, որտեղ դժվար կացություն է ու քաոսային վիճակ, որտեղ կարելի է մեծ գերշահույթներով միլիոնների տիրանալ, այդպիսի բիզնեսմենները իրենք ոչինչ չեն ստեղծել, արտադրել, եւ, բնականաբար, չեն կարող լիարժեք բիզնեսմեն լինել: Եվ այդպիսի բիզնեսմենները կարողացան գնել իրար հաջորդող կառավարություններին ու նրա անդամներին:

– Դուք հայտարարել եք, որ ծխախոտի անօրինական ներմուծումների, շուկայում տիրող քաոսի ու հարկային-մաքսային քաղաքականության կապակցությամբ դիմելու եք երկրի բարձրագույն իշխանություններին: Բացասական պատասխանի դեպքում որո՞նք կլինեն ձեր քայլերը: Հնարավո՞ր է, որ հեռանաք հանրապետությունից, որի մասին կարծես թե հարեւանցիորեն հիշատակվեց Ձեր վերջին ասուլիսում:

– Ես չեմ կարող պետական մեխանիզմի դեմ մինչեւ վերջ պայքարել: Պետությունը ինքը պիտի պայքարի: Ես հարց եմ բարձրացնում կոնկրետ այն ոլորտի խնդիրների մասին, որից հասկանում եմ: Բայց կատարողը պետք է լինի պետությունը: Շատ գործարաններ ունեմ Ռուսաստանում, բայց տրամադրված չեմ գնալու: Եթե տեսնեմ, որ համապատասխան մարմիններին շատ է հարկավոր սիգարետի շուկան «վերցնել», հնարավոր է այլեւս սիգարետ չարտադրեմ, կոնֆետ կամ օճառ արտադրեմ:

– Ունե՞ք կոնկրետ ծրագրեր այլ ոլորտներում ներդրումներ անելու:

– Մեծ հաճույքով նախապատրաստվում եմ զբաղվել կոնյակի ու քաղցրավենիքի արտադրությամբ: Այդ բնագավառներում դեռեւս խորհրդային ժամանակներից մնացած մեծ ներուժ, հոյակապ մասնագետներ ունենք: Կոնյակի արտադրությամբ հիմա պետք է լինեինք արտահանող պետություն, մինչդեռ ոլորտը մեռած է: Այսօր Հայաստանում գործում են բարձրակարգ մասնագետներ, որոնք արտադրում են իտալական ու ավստրիական կոնյակից չտարբերվող արտադրանք ու արտասահմանյան պիտակներով վաճառում շուկայում: Մենք հավաքելու ենք այդ մասնագետներին, գնելու ենք նոր տեխնոլոգիաներ ու հնարավոր է, հիմնենք «Գրանդ կոնյակ»: Ինչ վերաբերում է մյուս ոլորտին, Հայաստանն ուներ խոշոր կարամելի գործարան, որը սպանեցինք, եւ այսօր շուկան ողողված է անորակ քաղցրավենիքով՝ ներկրված Թուրքիայից ու Իրանից: Բացի այդ, գնել ենք Մասիսի շրջանի փայտամշակման գործարանը, որտեղ հիմնում ենք ծխախոտահումքի վերամշակման գործարան:

– Հնարավո՞ր է, որ ստեղծվի «Գրանդ» կոնցեռն:

– Հնարավոր է, բայց մենք կոնցեռնի մասին օրենք էլ չունենք: Դժվար է ֆինանսական եւ հաշվապահական հարցերը կարգավորել մեկ կոնցեռնի մեջ:

– Դուք, փաստորեն, ծխախոտի արտադրության մեջ մոնոպոլիստ եք, իսկ դա նշանակում է մրցակցության բացակայություն եւ այլ բացասական երեւույթներ....

– Սիգարետի արտադրության մեկ ժամանակակից հոսքագծի հզորությունն այնքան մեծ է, որ 3 մլն-անոց Հայաստանի շուկան կարող է ապահովել, այնպես որ այս ոլորտում մենաշնորհի մասին խոսելը ճիշտ չէ: Բոլոր երկրները ձգտում են ունենալ մեկ կամ երկու սիգարետի արտադրության ֆիրմա: Շատ վատ հետեւանքներ են առաջանում, երբ երկրում տասնյակ մանր ընկերություններ են գործում: Օրինակ, Ռուսաստանում գործում են հազարավոր փոքրիկ ձեռնարկություններ, «ծախ» հոսքագծեր, որոնք էլ մաքսանենգության աղբյուրն են: Ոլորտը առանձնահատուկ է եւ մոնոպոլիան ոչ այնքան սարսափելի, թեեւ ոչինչ չի խանգարի, եթե Հայաստանում հիմնվեին տեղական հումքի վրա հիմնված մի քանի արտադրություններ: Մենք հանդես ենք եկել առաջարկությամբ, որ դրսից ծխախոտ չներմուծվի Հայաստան, այլ օգտագործվի Հայաստանում աճեցված տերեւը:

– Հայտնի է, որ «Հայծխախոտի» բոլոր բաժնետոմսերն արդեն ձեռք են բերվել «ԳՏ»-ի մյուս խոշոր բաժնետեր Ռուբեն Հայրապետյանի ու Ձեր կողմից: Ինչպե՞ս եք պատկերացնում «Հայծխախոտի» ճակատագիրը:

– «Հայծխախոտի» սարքավորումներն արդեն անպետք են: Մենք նպատակ ունենք դրանք վաճառել կամ վարձով տալ մեր տեղական բիզնեսմեններին, ովքեր ցանկություն ունեն ծխախոտի արտադրությամբ զբաղվելու:

– Արդեն հայտնի է Բաբայան եղբայրների հիմնած ծխախոտի նոր արտադրության մասին: Դուք հնարավոր մրցակից համարո՞ւմ եք նրանց:

– Դա սիգարետլայի հոսքագիծն է, եւ նույն հունական ֆիրման այն առաջարկել է նաեւ «ԳՏ»-ին: Ռուսաստանում էլ կան մի քանի արտադրամասեր, բայց չեն արդարացնում իրենց: Սիգարետլյան սիգարետի աշխարհում «նոու հաու» է: Ոչ մի մասնագետ ծխախոտագործ, որը հասկանում է շուկայի պահանջարկը, այդ հոսքագծերը չի գնում: Հիմնականում գնում են բիզնեսում հայտնված պատահական մարդիկ:

– Ի դեպ, կարծիք կա, որ «Գրանդ տոբակոյի» կանադական կողմն ուղղակի չկա եւ դա բլեֆ է...

– Պարզաբանեմ: Կանադական կողմում ոչ միայն կանադացի բաժնետերեր կան, այլ ռուսներ, որոնք հավաստացել են ինձ՝ որպես ծխախոտագործի: Եվ մեր հաջողության ու վստահության գրավականներից մեկն այն է, որ մեր թիկունքին կանգնած է կանադական բանկ: Կոնկրետ «Գրանդ տոբակոյում» կանադական կողմից արդեն 12 մլն դոլարի ներդրում է արվել: Ինչ վերաբերում է ընտանիքիս, երեխաներս սովորում են Կանադայում, բայց աշխատելու են Հայաստանում: Երազում են գալ Հայաստան:

– Հայտնի է, որ դուք ունեք գործարաններ նաեւ Ռուսաստանում, ի՞նչ կարող եք ավելացնել:

– 1988-90 թթ. Ռուսաստանում, մասնավորապես Բառնաուլում մի խումբ գործարարների հետ հիմնել եմ տասնյակ ձեռնարկություններ: Զբաղվել եմ նաեւ փայտի, թանկարժեք ու կիսաթանկարժեք քարերի բիզնեսով:

– Ձեր հիմնական գործընկերը «ԳՏ»-ի մյուս խոշոր բաժնետեր Ռուբեն Հայրապետյանն է: Հայաստանում տեսնո՞ւմ եք այլ գործարարների, որոնց հետ կարելի է աշխատել:

– Հայաստանում ես գիտեմ մոտ 20-30 գործարարների, որոնց հետ մեծ հաճույքով կաշխատեի: Ինչքան էլ խոսենք չկայացած գործարարության մասին, այնուամենայնիվ, այստեղ կան նաեւ առողջ ուժեր: Եթե Հայաստանում ունենանք 3000 կայացած բիզնեսմեն, ապա երջանիկ կապրենք:

– Ո՞վ է, ըստ Ձեր չափանիշների, կայացած գործարարը:

– Գործարարը պետք է ունենա իր բիզնես-ծրագիրը, ուսումնասիրի շուկան, որտեղ պատրաստվում է գործ սկսել, եւ ամենակարեւորը սկզբում բավարարվի շատ փոքր եկամուտներով, մինչդեռ հայ գործարարներն ուզում են միանգամից միլիոնատեր դառնալ, իսկ դա հնարավոր է միայն օրենքը շրջանցելով:

– Ինչպե՞ս եք գնահատում երկրում տիրող սոցիալական ընդգծված բեւեռացումը:

– Ժողովուրդը պիտի նորմալ ապրի, պիտի պարտքով չապրի: Ասացեք, կա՞ Երեւանում թեկուզ ամենաշքեղ խանութ, որը չունի պարտքերի գիրք: Չկա այդպիսի խանութ, չկա այդպիսի կրպակ, բոլորը պարտքով են ապրում: «ԳՏ»-ում արդեն 10 հազարից ավելի մարդ է հերթագրվել աշխատանքի համար: Նույնիսկ այնպիսի ցավալի վիճակ է ստեղծվել, որ տարիքավոր մարդիկ գալիս հերթ են կանգնում աշխատանքի ընդունվելու համար անձնական քարտ լրացնելու, հետո հերթը 500 դրամով վաճառում են:

– Հայաստանում որոշ փողատերեր զբաղվում են բարեգործությամբ, եկեղեցիներ են կառուցում, զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին փող են տալիս եւ այլն: Իսկ դո՞ւք:

– Մեզ մոտ բարեգործություն հասկացությունը աղավաղված է: Նույնիսկ օրենք չունենք բարեգործության մասին: Մինչդեռ պետք է պահանջել, թե այդ ի՞նչ փողերով է բարեգործություն անում՝ հագնելով կեղծ բարեպաշտի ու պարկեշտ մարդու դիմակ: Այն փողերը, որոնք բաժանում են, պետք է պահանջել, թե ինչպե՞ս են ստեղծվել դրանք ու ինչքա՞ն հարկվել: Թե՞ ուղղակի գողացվել են ու միջոց են որոշ մարդկանց համար գովազդելու իրենց բարեգործության անվան տակ: Մենք այդպիսի «բարեգործություններ» չենք անում: Եկեղեցի կառուցողը մեղքերի թողության ակնկալիք ունի երեւի: Երբ դու եկեղեցի ես կառուցում ոչ հարկված գումարներով, պետությունն է՞լ է մեղքերի թողություն անելու կամ ժողովո՞ւրդը: Ես իսկական բարեգործություն եմ համարում ոչ թե գողացած փողերով մարդկանց ստորացնելով փող տալը, այլ աշխատատեղ ստեղծելը, մարդուն հնարավորություն տալը իր քրտինքով ապրելու: Ոչ ոք չի ցանկանում օգնություն կոչված ողորմությամբ ապրել: Միայն աշխատանք ունեցող մարդն իր հողի վրա իրեն նսեմացած չի զգա: Ինձ համար ամենամեծ բարեգործությունը մարդուն աշխատանք տալն է:

– Վերջին շրջանում, հատկապես Հայաստան-սփյուռք համաժողովից հետո շատ է խոսվում համահայկական ասամբլեայի կամ բանկի մասին: Ինչպե՞ս եք պատկերացնում դրանց գործունեությունը որպես գործարար մարդ:

– Դա հերթական բլեֆ է, երբ չկա համազգային գաղափարախոսություն: Հայաստանում անկախացումից հետո ստեղծվել է մի «երալաշ»: Հրաժարվեցինք կոմունիստական գաղափարախոսությունից, ասացեք խնդրեմ, ո՞րն է այսօր մեր գաղափարախոսությունը: Մենք այսօր չունենք ազգային գաղափարախոսություն եւ հենց այստեղից պետք է սկսեինք: Դա վերաբերում է ամեն ինչին՝ գաղափարախոսություն սփյուռքի նկատմամբ, տեղական արտադրողի, գյուղատնտեսության, մշակույթի եւ այլն: Մենք պետք է ստեղծենք այդ ինստիտուտը: Մեր ուղեղի ու հոգու մեջ քաոս է, ու դա բերում է անարխիզմի: Պետք է վերջապես հավաքենք մեր ողջ ներուժն ու ստեղծենք գաղափարախոսության ինստիտուտ: Այլապես ամեն ինչ կախված կլինի նրանից, թե ո՞վ է իշխանության գլուխ կանգնած: Եթե մի քիչ պարկեշտ իշխանություն է, վիճակը մի քիչ լավ կլինի, եթե ոչ՝ վատ:

– Իսկ ո՞րն է ձեր անձնական գաղափարախոսությունը:

– Ինձ համար կարեւորը ժառանգությունն է, որը թողնում ենք մեր սերունդներին: Բայց ժառանգությունն այն չէ, թե քանի կապոց «կանաչ» ես թողնում ներքնակիդ տակ, այլ ինչպիսի՞ շրջապատում, մթնոլորտում ու հասարակությունում է ապրելու սերունդդ: Մենք պարտավոր ենք մեր հաջորդներին ժառանգել նորմալ, առողջ հասարակություն:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ միջազգային

ՉԵՉՆԻԱ

Ռուսները սովորել են ...պատերազմել

Մնում է սովորեն նաեւ... չդավաճանել

Կիրակի, հոկտեմբերի 17-ին, ՌԴ վարչապետ Վլադիմիր Պուտինը ՌՏՌ հեռուստաընկերության «Հայելի» ծրագրին տված հարցազրույցում հայտարարեց, թե Չեչնիայում միջազգային ահաբեկիչների դեմ դաշնային զորքերի ձեռնարկած պատժիչ գործողության 1-ին փուլն ավարտված է: Նկատի ուներ Թերեքի ձախ ափին ընկած հատվածի լիակատար գրավումը եւ աջ ափի որոշ հատվածներ դուրս գալը: Ընդսմին, վարչապետն աներեր վստահությամբ շարունակում էր պնդել, որ «գրոհայինները պետք է լիովին ոչնչացվեն՝ որտեղ էլ լինեն»: Իսկ նրանք հիմա հիմնականում կենտրոնացված են մայրաքաղաք Գրոզնիում եւ լեռնային շրջաններում, հետեւաբար կասկածից դուրս է, որ ռուսների մերձավոր պլանների մեջ մտնում է հենց Գրոզնու գրավումը, որից նրանք այժմ տեղ-տեղ 18-20 կմ հեռավորության վրա են: Նկատի առնելով, որ ռուսները գրավել են Գրոզնի տանող ճանապարհի իշխող բարձունքները, կարելի է ակնկալել նաեւ հեռահար հրանոթներով Չեչնիայի մայրաքաղաքի զանգվածային գնդակոծություններ արդեն ամենամոտ ժամանակներս, ի հավելումն օդային հարվածների, որոնք հասցվում են անընդմեջ: Ըստ ռուսական հետախուզության տվյալների, վերջին շաբաթներին ոչնչացվել է չեչեն գրոհայինների ծանր տեխնիկայի կեսը, սպանվել են 1,5-2 հազար հոգի: Սակայն այժմ էլ նրանք ի վիճակի են մարտադաշտ դուրս բերել 20 հազարանոց զորաբանակ՝ հարձակվողների 50 հազարանոց միավորման դեմ: Բաց ճակատամարտում դա ռուսներին խոստանում է շատ մեծ կորուստներ, ուստի նրանք որդեգրել են նոր մարտավարություն՝ խուսափում են հետեւակը ձեռքի հրազենի հասանելիության շրջանակներ դուրս բերելուց, շրջանցում են չեչենների ամրացված կետերը եւ աշխատում են դիմադրությունը ջլատել իրենց համար նվազագույն կորուստներով՝ օդից: Եթե հավատանք Մոսկվայի հավաստիացումներին, իշխող բարձունքների գրավման ժամանակ նրանք կորցրել են ընդամենը 47 մարդ:

Կարելի է անել մի քանի եզրակացություն.

1. Ռուսները դասեր են քաղել 1994-1996 թթ. պատերազմից, չեչեններից սովորել են... կռվել, որքան էլ սա տարօրինակ հնչի, եւ հասկացել են զինվորի արյունը խնայելու կարեւորությունը: Նրանք նաեւ դեն են նետել հակառակորդին թերագնահատելու ամբարտավանությունը եւ լրջորեն, ռազմական արվեստի բոլոր պահանջների հաշվառմամբ, մարտապաշարի համալրմամբ ու թիկունքային ծառայությունների մոտեցմամբ են կատարում ամեն մի նոր առաջընթաց քայլ:

2. Ռուսները դասեր են քաղել նաեւ Կոսովոյում ՆԱՏՕ-ի իրականացրած գործողությունից եւ արդեն այժմ հատշատ պտուղներ են իջեցնում իրենց ռազմա-արդյունաբերական համալիրին՝ տանկերի զրահների ամրացման, ձեռքի հակատանկային կումուլյատիվ արկերի ուղղակի հարվածներից դրանց խոցելիության վերացման, գրոհային ինքնաթիռների օդաչուների անվտանգության ապահովման առումով: Հաշվի առնելով, որ 2000 թ. բյուջեի նախագծում ռազմական ծախսերի բաժինն արդեն իսկ ավելացվել է մեկուկես անգամ, կարելի է ենթադրել, որ այդ խնդիրը կլուծվի:

3. Ռուսները հատուկ ուշադրություն են դարձնում նաեւ ընթացող պատերազմի քաղաքական կողմին: Նրանք այժմ խոսում են ոչ միայն չեչեն ահաբեկիչներին ոչնչացնելու, այլեւ չեչեն ժողովրդին նրանցից ազատագրելու մասին: Նույն Վլադիմիր Պուտինը բազմիցս ընդգծում էր, թե «բանդիտները եւ չեչենները տարբեր հասկացություններ են», Չեչնիայից ռազմական գործողությունների հետեւանքով «տեղահանվածները փախչում են ոչ թե որեւէ այլ երկիր, այլ գալիս են... Ռուսաստան», գալիս են պաշտպանություն փնտրելու հենց ռուսներից:

Ամբողջ հարցը հիմա այն է՝ Մոսկվան կկարողանա՞, արդյոք, չդավաճանել բոլոր նրանց, ովքեր ապավինում են... իրեն: Չի՞ հետեւի, արդյոք, զորքերը Չեչնիայից դուրս բերելու նոր, իսկապես դավաճանական հրաման, ինչպես այդ եղավ 1996-ի դեկտեմբերին: Այլ խոսքով, Մոսկվային կբավարարի՞ քաղաքական կամքը՝ սկսած գործն ավարտին հասցնելու, իսլամ մոլեռանդների քաղցկեղածին ուռուցքը երկրի պետական մարմնից մեկընդմիշտ պոկելու համար, թե՞ ոչ: Հասկանալի է, որ անգամ շարքային զինվորները վախենում են դրանից եւ ամեն կերպ ընդգծում են մինչեւ վերջ գնալու իրենց պատրաստակամությունը: Իսկ ՌԴ պետդումայի պատգամավոր, հանրահայտ հեռուստալրագրող Ալեքսանդր Նեւզորովը Սանկտ Պետերբուրգից զուր չի անընդհատ տագնապ հնչեցնում, թե այս անգամ էլ Ռուսաստանին ապավինած չեչեններին լքելու եւ նրանց ազգակից մոլեռանդների հոշոտմանը հանձնելու դեպքում երկիրը ողջ աշխարհի աչքում կկորցնի վստահելի դաշնակցի համարումի վերջին փշրանքները:

Ինչ որ ճիշտ է՝ ճիշտ է: Ռուսները Չեչնիայում ամենից առաջ փորձության են ենթարկում իրենց հեղինակությունը սեփական դաշնակիցների աչքում: Իսկ դրանից, մեծ հաշվով, կախված է ոչ միայն Ռուսաստանի ապագան:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Թեհրանը մերժում է ԱՄՆ-ի առաջարկը

Իրանը մերժեց ամերիկյան առաջարկը՝ Վաշինգտոնի եւ Թեհրանի միջեւ երկխոսություն սկսելու վերաբերյալ: Արտգործնախարարության խոսնակ Համիդ Ռեզա Ասեֆին ընդգծել է, որ Վաշինգտոնի ագրեսիայի հարուցած վնասները չեն կարող փոխհատուցվել խոսքերով: Խոսնակը պնդել է, որ հնարավոր չէ վերականգնել ամերիկա-իրանական հարաբերությունները, քանի դեռ ամերիկացի պաշտոնյաները չեն փոխել իրենց դիրքորոշումները:

Հոկտեմբերի 14-ին ԱՄՆ-ի արտգործնախարարի միջինարեւելյան օգնական Մարթին Ինդիքը երկու երկրների պաշտոնյաներին ուղղակի հանդիպման կոչ էր արել: Հայտնի է, որ ԱՄՆ-ը մի շարք պատժամիջոցներ է կիրառում Իրանի նկատմամբ: Իսկ երկու երկրների դիվանագիտական հարաբերությունները խզվել են 1979-ից:

Ա. Մ.

Ռուսաստանն ավարտեց Վրաստանի տարածքից սահմանապահ զորքերի դուրսբերումը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի համապետական սահմանապահ ծառայությունը ավարտեց Վրաստանի տարածքից իր ստորաբաժանումների դուրսբերումը:

Ինչպես Փրայմ նյուզի թղթակցին հայտնել են Ռուսաստանի համապետական սահմանապահ ծառայության հյուսիսկովկասյան տարածաշրջանային վարչության շտաբում, Ներքին Ջավախքի անցակետով անցել է Բաթումի եւ Ախալցխայի սահմանապահ ջոկատների վերջին 27 մեքենան:

Ներկայումս Թբիլիսիում մնացել է միայն ռուս սպաների մի ոչ մեծ խումբ վրացի սահմանապահների հետ փոխգործակցությունը կազմակերպելու համար:

Միաժամանակ իրականացվում էր Վրաստանի պետական սահմանի տեղամասերի փուլառփուլ հանձնումը երկրի ազգային ուժերին:

Մինչդեռ, ինչպես Փրայմ նյուզի թղթակցին հայտնել է Վրաստանի պետական սահմանի պահպանության պետդեպարտամենտի նախագահ Վալերի Չխեիձեն, ռուս սահմանապահների եւս մի ջոկատ շարունակում է մնալ Աբխազիայի տարածքում եւ պետք է դուրս բերվի եկող շաբաթ:

ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐ

Օղակը սեղմվում է Իսլամաբադի, թալիբների եւ բեն Լադենի շուրջ

Սաուդի մեծահարուստ Ուսամա բեն Լադենի ռազմաքաղաքական գործունեությունը սահմանափակելու ջանքերը նոր որակի հասան հոկտեմբերի 15-ին, երբ ԱՄՆ-ի նախաձեռնությամբ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը միաձայն որոշում ընդունեց այս կապակցությամբ: Ըստ այդմ, աֆղանական «Թալիբան» շարժումը ենթարկվելու է օդային էմբարգոյի եւ ֆինանսական պատժամիջոցների, եթե մինչեւ նոյեմբերի 14-ը բեն Լադենին չհանձնի մի երկրի, որը պատրաստ է նրան դատելու:

Վաշինգտոնը, որն այսօր պահանջում է այդ ահաբեկչի գլուխը, փորձում է մոռացության մեջ գցել աշխարհին: Ոչ ոք չի մոռացել, թե ինչպես էր CIA-ը 1980-ական թթ. տարածաշրջանի որոշ վարչակարգերի եւ իսլամական շարժումների միջոցով հավաքագրում իսլամական աշխարհի միամիտ հավատացյալներին՝ Աֆղանստանում «ռուսական օկուպացիայի» դեմ կռվելու: CIA-ի այդ ցանցը ընկածներից էին առանձնապես բեն Լադենը եւ նրա բազմաթիվ ազգակիցներ, որոնք ստացան «արաբ աֆղաններ» անունը: Հետագայում, վերադառնալով հայրենիք, նրանցից ոմանք, իներցիայով, թե գիտակցաբար, շարունակեցին ահաբեկչական ուղեգիծն իրենց երկրների իշխանությունների դեմ՝ Եգիպտոսում, Ալժիրում եւ այլուր:

Իսկ միլիոնատեր Ուսաման 1989 թ. վերադարձավ Սաուդյան Արաբիա: Բայց մի տարի հետո վտարվեց երկրից՝ մի քանի ծայրահեղ խմբավորումների սատարելու պատճառով: Բեն Լադենը մեկնեց Սուդան, ուր մնաց մինչեւ 1996 թ.՝ ծավալելով կապալառուական եւ առեւտրական խոշոր աշխատանք: Սակայն նույն տարում Եթովպիայում Եգիպտոսի նախագահ Մուբարաքի դեմ իրագործված մահափորձից հետո Խարթումի իշխանությունները նույնպես նրան հեռացրին երկրից: Այս անգամ նա ապաստանեց Աֆղանստանում, որտեղ, ըստ տարբեր աղբյուրների, ապրում ու գործում է 1996 թ.-ից առ այսօր:

Եվ ահա Վաշինգտոնը, որ ժամանակին ֆինանսավորում ու հովանավորում էր այդ «մոջահեդներին», այսօր ահազանգում է իսլամականների ահաբեկչական վտանգի մասին: Սաուդի արմատականը մեղադրվում է մի շարք գործողությունների իրականացման մեջ, դրանցից են՝ 1993 թ. Առեւտրի միջազգային կենտրոնի շենքի պայթյունը Նյու Յորքում, 1993 թ. մահափորձը ընդդեմ Էմիր Աբդուլլահի, որը Հորդանանի թագավորն է հիմա, 1998 թ. Քենիայում եւ Տանզանիայում ԱՄՆ-ի դեսպանատների պայթեցումները եւ այլն: Ի դեպ, վերջին այս երկու դեպքերից հետո ամերիկյան օդուժը հրթիռակոծեց որոշ օբյեկտներ Սուդանում եւ Աֆղանստանում, պատճառաբանելով, թե դրանք առնչվում են բեն Լադենի հետ: Այդ հարվածներից հետո Քաբուլը որոշակիորեն «սահմանափակեց» Լադենի տեղաշարժերը, նույնիսկ լուրեր պտտվեցին, թե նա «ջանում է դուրս գալ Աֆղանստանից»: Բայց իրականում դա ապակողմնորոշելու նպատակ ուներ:

Վերադառնալով ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի վերոհիշյալ որոշմանը, նշենք, որ ընդունվեց օրերս Իսլամաբադում կատարված զինվորական հեղաշրջումից գրեթե անմիջապես հետո, ինչն ուշագրավ է եւ կարեւոր: Պակիստանի բանակը ի սկզբանե ռազմական լայն աջակցություն է ցուցաբերել թալիբների ժամանակավրեպ շարժմանը, որին այդպես էլ չճանաչեց միջազգային հանրությունը որպես օրինական իշխանություն, թեեւ տիրապետության տակ է առել երկրի մեծ մասը:

Ուրեմն, պատժամիջոցներով «Թալիբանին» սպառնալով, աշխարհի գերտերությունները փորձում են զսպաշապիկ հագցնել պակիստանյան բանակի գեներալներին, որոնք դեռ վերջերս էին զինված հակամարտություն հրահրել Հնդկաստանի դեմ, ինչը նույնպես անհանգստությամբ եւ զայրույթով ընդունվեց աշխարհի շահագրգիռ մայրաքաղաքներում, հաշվի առնելով հակամարտ 2 երկրների ատոմային զենք ունենալը: Իմիջիայլոց, արեւմտյան որոշ կողմեր արդեն իսկ պատժամիջոցներ են ձեռնարկել Իսլամաբադի դեմ, իսկ ոմանք էլ սպառնացել են նման քայլերով, եթե զինվորականները չզիջեն իրենց սխալը:

Նույնքան դժվար պայմաններում է հայտնվել «Թալիբանը» Ուսամա բեն Լադենի պատճառով: Բեն Լադենը նշանակալի դեր է ունեցել սովետական զորքերի դեմ մղված աֆղանական «ջիհադում»: Նա թալիբներին եւս օգնել է՝ գերիշխելու երկրի տարածքի մեծ մասի վրա: Իսկ նրա դերը դեռեւս անհրաժեշտ է «Թալիբանի» համար՝ ռազմական, բարոյական եւ ֆինանսական առումներով, քանզի ներկայիս քաղաքացիական պատերազմը դեռ չի ավարտվել Աֆղանստանում:

Հիշարժան է, որ բացի Վաշինգտոնից, վերջերս Մոսկվան եւս ամբաստանում է բեն Լադենին՝ չեչենադաղստանյան վերջին զարգացումներին խառնվելու մեջ: Սա նշանակում է, որ «ձեռքերը ոլորելու» քաղաքականությունը հետզհետե ուժեղանալու է թալիբների եւ նրանց արկածախնդիր հյուրի՝ Ուսամա բեն Լադենի նկատմամբ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ

Սաուդիան վստահո՞ւմ է Պակիստանի բանակին

Սաուդյան կառավարությունն իր աջակցությունն է հայտնել Պակիստանում օրերս կատարված ռազմական հեղաշրջմանը: Ի տարբերություն հեղաշրջման միջազգային լայնածավալ դատապարտման, Սաուդիայի պաշտպանության նախարար Էմիր Սուլթան իբն Աբդուլ-Ազիզը հոկտեմբերի 17-ին հայտարարել է, որ իր կառավարությունը մեծ վստահություն ունի պակիստանյան զինված ուժերի հանդեպ, որոնք կարող են պաշտպանել բոլոր պակիստանցիներին: Նա ավելացրել է, թե Ռիադը, որ հարյուրավոր միլիոն դոլարների օգնություն է ցուցաբերում Իսլամաբադին, հուսով է, որ կայունություն ու անդորր կհաստատվի Պակիստանում:

Պակիստանը պատրաստ է վերսկսելու երկխոսությունը Հնդկաստանի հետ

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Պակիստանը հանդես է գալիս առանց նախնական պայմանների Հնդկաստանի հետ իրավահավասար եւ դրական արդյունքների միտված երկխոսության վերսկսման օգտին, կիրակի երեկոյան ազգին ուղղված դիմումում հայտարարել է գործադիր իշխանության ղեկավար գեներալ Փերվեզ Մուշարաֆը: Պակիստանը եւ Հնդկաստանը, նշել է նա, միայն միասին կարող են փոխել տարածաշրջանում ստեղծված իրավիճակը, որը բարդացել է հակամարտություններով եւ ծանր տնտեսական խնդիրներով: Երկու երկրները պետք է նաեւ «բարեխղճորեն աշխատեն», որպեսզի լուծեն փոխադարձ վեճերը, նախ եւ առաջ Քաշմիրի կարգավիճակի հարցը:

Միեւնույն ժամանակ Փերվեզ Մուշարաֆը հաստատել է Իսլամաբադի մտադրությունը այսուհետեւ էլ «բարոյական, քաղաքական եւ դիվանագիտական աջակցություն ցույց տալու Քաշմիրի եղբայրներին ինքնորոշման իրավունքի համար նրանց պայքարում»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Այս անգամ էլ Երեւանի դրամատիկական թատրոն գնացի իմ բարեկամներին հանդիպելու, սուրճ խմելու, աշխարհի վեր ու դիրից խոսելու համար: Հանդիպեցի նաեւ մեր լավագույն մտավորականներից մեկին՝ գրող, դրամատուրգ Պերճ Զեյթունցյանին: Ու ակամա զրուցեցինք նաեւ թատրոնի նոր «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը» բեմադրության մասին: Անմիջապես հանգստացնեմ մեր բոլոր 381 թատերագետներին ու թատերախոսներին, որ մեր այս զրույցի ներկայացումը բնավ հավակնություն չունի վերջիններիս հացը կտրելու: Նրանք կարող են գրել (եւ հուսով ենք, որ կգրեն) ամենատարբեր ծավալի թատերախոսու-

սխալ մի շարժում, տեղին չասված ամեն մի խոսք ու ռեպլիկ ծիծաղելի ու անհեթեթ կդարձնի ամեն ինչ:

ԱՐՄԵՆ ԽԱՆԴԻԿՅԱՆ.- Բեմադրության մեջ կա նաեւ Կայիափայի կերպարը, որը մարմնավորել է Լեւոն Շարաֆյանը: Կարծում եմ այս կերպարը շատ է կարեւորվել մեր լավագույն արտիստներից մեկի ընտիր խաղի շնորհիվ: Մենք ունենք եւս մի շարք կերպարներ, որոնք անպայման լրացնում են պիեսի, բեմադրության միտքը՝ Հիսուս Նազովրեցու մեծությունը եւ Հուդայի մատնության անատոմիան: Կարծում եմ, որ անչափ կարեւոր է Սատանայի կերպարը: Անչափ ճկուն մտքի, իհարկե՝ չար մտքի, ճկուն վար-

կար ժամանակ չարչրկել էր, ինչպես ամեն մի մարդու: Եվ, պարզ է, որ այսպիսի առաջարկ ստանալուց հետո ես շատ կարճ ժամանակում գրեցի պիեսը:

– Պարոն Զեյթունցյան, կանացի հանրահայտ կերպարներից որո՞նք են հանդես գալու:

ՊԵՐՃ ԶԵՅԹՈՒՆՑՅԱՆ.- Որեւէ կոնկրետ կերպար չկա: Կա մի կին, որն իր վարքով, իր գործողություններով գուցե ինչ-որ բան է հիշեցնում Մարիամ Մագդաղենացուց: Բայց, կրկնում եմ, այն կոնկրետ անձնավորում չէ:

Անշուշտ, բարդ խնդիր է ներկայացվել բեմադրության կարեւոր դերակատարներից մեկին՝ Արթուր Ութմազյանին: Մենք նրան գիտենք,

Հիսուսը մեր Տերն է, իսկ Հուդան՝ մեր մեղավոր եղբայրը

Հայ բեմում առաջին անգամ անձնավորվելու է Հիսուս Քրիստոսի կերպարը

թյուններ: Ի դեպ, իմ զրուցակիցները, հատկապես Հրաչյա Ղափլանյանի անվան Երեւանի դրամատիկական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Խանդիկյանը եւ պիեսի հեղինակ Պերճ Զեյթունցյանը խորհուրդ տվեցին թատերախոսություն գրել միայն ներկայացումը դիտելուց հետո: Իսկ երբ նրանք իմացան, որ վերջերս մեր թատերախոսներից մեկը չգիտես ինչու «Կայսր» ներկայացումը մեկնաբանելիս Լեւոն Թուխիկյանի դերակատարման մասին անչափ բարի խոսքեր էր գրել, երբ մեր սիրելի արտիստը երբեք բեմ չի ելել «Կայսր» ներկայացման ժամանակ ոչ Երեւանում ու Վանաձորում, ոչ էլ Լոս Անջելեսում, ապա համաձայնեցին իմ այն մտքին, որ ներկայացման ժամանող ամեն մի թատերախոսի նվիրել մեր բոլոր արտիստների լուսանկարները (հատկապես Լեւոն Թուխիկյանի), կենսագրությունները, նրանց բեմ հանած կերպավորումները, նշելով, թե մեր արտիստներից ովքեր չեն մասնակցում այս ներկայացմանը (հատուկ նշում անելով Լեւոն Թուխիկյանի մասին):

Այս «ճառական» նախաբանից հետո մենք անցանք մեր զրույցի հիմնական թեմային:

ԱՐՄԵՆ ԽԱՆԴԻԿՅԱՆ.- Ուրեմն այսպես, դրամատուրգ Պերճ Զեյթունցյանը միայն Հուդայի առեղծվածը չէ, որ առաջարկել է մեզ: Առաջին անգամ հայկական բեմ է դուրս գալու Տերը՝ Հիսուս Քրիստոսը: Սա բեմական առումով ավելի բարդ գործ է: Կարծում եմ, որ սա մեծ փորձություն է ոչ միայն մեր Տիրոջ կերպարը բեմ հանողի՝ Հրաչյա Հարությունյանի, այլեւ մեր բոլորի համար:

ՊԵՐՃ ԶԵՅԹՈՒՆՑՅԱՆ.- Շատ վտանգավոր էր Հիսուսին բեմ հանելը: Ամենափոքր

քի տեր մի կերպար, որն անչափ լավ է ներկայացնում Արմեն Բարսեղյանը: Տեսեք, ունենք Պիղատոս-Վլադիմիր Մսրյան, Հերովդես-Գուժ Մանուկյան: Այս կերպարները քիչ են երեւում ներկայացման ժամանակ: Գուցե Վլադիմիր Մսրյանի կամ Գուժ Մանուկյանի նման կենսագրության տեր արտիստների համար այսպիսի երկրորդական դերեր ստանալը վիրավորական լիներ, սակայն ի պատիվ իմ լավ բարեկամների ասեմ, որ նրանք կարողացել են ստեղծել անչափ կարեւոր կերպարներ: Եվ դա է կարեւորը, որովհետեւ բեմադրության ամեն մի մասնակից, թատրոնի ամեն մի աշխատող փորձել է անել առավելագույնը:

– Դա, իհարկե, Ձեր թատրոնի բնավորությունն է, թատրոն, ուր բոլորը սիրում են միմյանց, սիրում են իրենց թատրոնը, ինչպես մարդ իր տունն է սիրում: Սա է հավանաբար այն հիմնական պատճառը, որ այստեղ գոնե տարին մեկ անգամ մի կարեւոր բեմադրություն է ներկայացվում, որ թատերական մեր աշխարհում իրադարձություն է դառնում: Այստեղ՝ Ձեր ղեկավարած թատրոնում, ես «տանու մարդ» եմ ճանաչում նաեւ Պերճ Զեյթունցյանին:

ԱՐՄԵՆ ԽԱՆԴԻԿՅԱՆ.- Անշուշտ: Այստեղ տարբեր տարիների բեմադրվել են Պերճ Զեյթունցյանի մեզ ներկայացած բոլոր հինգ պիեսները: Իսկ այս բեմադրությունն ստեղծվեց այսպես. չորս տարի առաջ, երբ անգամ խոսք չկար քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարության մասին, ես Պերճ Զեյթունցյանին առաջարկեցի մի պիես ստեղծել կապված Սուրբ գրքի հետ: Ու ընդամենը մեկուկես ամիս հետո պարոն Զեյթունցյանը ներկայացրեց «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը»:

ՊԵՐՃ ԶԵՅԹՈՒՆՑՅԱՆ.- Թեման ինձ եր-

այսպես ասած, «բարի բնավորությունների արտիստի»: Սակայն թատրոնի եւ հատկապես Երեւանի դրամատիկական թատրոնի մշտական հանդիսատեսը լավ է հիշում Ութմազյանի անձնավորած Բրուտոսը՝ բարդ ու հակասական մի կերպար: Ամեն դեպքում Հուդա կերպավորելը գուցե շատ ավելի դժվար խնդիր է:

ԱՐԹՈՒՐ ՈՒԹՄԱԶՅԱՆ.- Այս կերպարն, անշուշտ, սարսափելի բարդ է: Բայց ասեմ. ինձ համար չկա դրական կամ բացասական կերպար: Մարդու մեջ ամեն ինչն էլ կա՝ թե դրականը, թե բացասականը: Ես որպես մարդ, ինքս էլ չգիտեմ՝ դրակա՞ն եմ, թե՞ բացասական: Սա շատ բարդ ու ավելի խառը խնդիր է: Կյանքը միայն սեւ ու

սպիտակ գույներով չի որոշվում: Նրբերանգներն ավելի շատ են: Ասեմ, որ այս կերպարն ինձ շատ հետաքրքրեց: Աշխատանքի պրոցեսն էր ինձ համար շատ հետաքրքիր: Հետաքրքիր էր շփումը Պերճ Զեյթունցյանի հետ կամ Արմեն Խանդիկյանի հետ եւս մեկ անգամ, այն էլ այսպիսի բարդ նյութի շուրջ: Աշխատանքը եղել է, եւ վաղը, մյուս օրը թող հանդիսատեսը գնահատի: Առայժմ ինձ համար մի բան հստատ է. Հիսուսը մեր Տերն է, իսկ Հուդան՝ մեր մեղավոր եղբայրը: Ինձ թվում է, որ երեսուն արծաթի համար Տիրոջ աշակերտը այդպես արագ չէր ստորանա: Այ, տեսեք, պիեսում կա Տերը եւ Սատանան: Ինձ թվում է, որ մարդը մեջտեղում է: Ու Սատանան հզոր ուժ է, թույլ չէ...

...Ներկայացումից առաջ, կրկնում եմ, սոսկ զրուցեցինք պիեսի ու բեմադրության հեղինակների հետ: Մնում է սպասել հոկտեմբերի 23-ի առաջնախաղին:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Լուսանկարները Ռոբերտ Բալասանյանի

ՀԻՐԵՆՔ ՄԵԶԵՐԻՆ

Ի հիշատակ Պարույր Սեւակի

Հոկտեմբերի 10-ին Ցյուրիխում նշվեց Պարույր Սեւակի ծննդյան 75-ամյակը: Միջոցառումը, կազմակերպված «Մենք» խմբագրության նախաձեռնությամբ, կրում էր գրական ու գեղարվեստական բնույթ: Հայ բանաստեղծի կյանքը եւ ստեղծագործությունը բեմայով դասախոսեց «Մենք»-ի խմբագիր Մասիս Ինճիճյանը: Դասախոսությունը բաղկացած էր լիարժեք տեղեկություններով Սեւակի կյանքի եւ գործունեության վերաբերյալ, բանաստեղծությունների մեջբերումներով եւ մեկնաբանությամբ: Ցուցադրվեցին տեսաֆիլմեր, սալիկներ Սեւակի մասին, հնչեց նրա ազդեցիկ ձայնը եւ խորիմաստ մտքերը ձայնագրություններով:

Պարույր Սեւակի գործերից ամբողջությամբ եւ հատվածներով ներկայացրեցին Մարգարիտա Մոզեր-Մանուկյանը («Բարեւ», «Ծնվել եմ», «Մեռնել») Գայանե Բոսարսը («Անլռելի զանգակատուն»): Նրանք իրենց ջերմ արտասանությամբ, լի հուզմունքով եւ մեղմությամբ հիացմունք պատճառեցին հանդիսատեսին:

Ջերմ եւ գեղեցիկ մթնոլորտում անցկացված այս ցերեկույթը երկար եւ անմոռաց կմնա բոլորի հուշերում:

Հ. Ա.

«Սյունիք-99» կինոփառատոնի լավագույն ֆիլմը ճանաչվեց «Ընկեր Փանջունին»

ԿԱՊԱՆ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հոկտեմբերի 6-17-ը Կապանում անցկացված «Սյունիք-99» հայ-ռուսական բարեկամության կինոփառատոնում ժյուրիի դատին ներկայացված վերջին տարիներին Հայաստանում նկարահանված 5 գեղարվեստական կինոնկարներից լավագույն ֆիլմի համար սահմանված մրցանակը շահեց «Ընկեր Փանջունի» կինոնկարը (ռեժիսոր Արման Մանարյան):

Ռեժիսորական լավագույն աշխատանքի համար մրցանակն ստացավ Հարություն Խաչատրյանը «Վերադարձ ավետյաց երկիր» ֆիլմի համար, օպերատորական լավագույն աշխատանքի համար մրցանակին արժանացավ Ռուդոլֆ Վաթինյանը «Տեր, ողորմյա» ֆիլմի համար, տղամարդու լավագույն դերակատարման համար Հրաչյա Հարությունյանը «Տեր, ողորմյա» ֆիլմում, կանացի լավագույն դերակատարման համար Նորա Արմանին «Լաբիրինթոս» ֆիլմում: Կինոփառատոնի հատուկ մրցանակներ շնորհվեցին նաեւ կազմակերպիչներին եւ պատվավոր հյուրերին:

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Ժողովրդի հետ, ժողովրդի համար

Լինել ժողովրդի համար, ժողովրդի հետ: Այսպես որոշեց լինել 1989 թ., մեր երկրի համար շրջադարձային ժամանակաշրջանում հայրենիք եկած կոմպոզիտոր եւ դիրիժոր Լորիս Ճգնավորյանը: Գործունեության տասը տարվա ընթացքում իրեն հատուկ եռանդով նվիրվեց իր աշխատանքին ու հաճախ ցնցվեց իրադարձությունների կենտրոնում: 1989 թ. ստանձնելով Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի ղեկավարի ու դիրիժորի պաշտոնը, իրեն դրսեւորեց ոչ միայն որպես արվեստագետ, այլեւ կազմակերպիչ. կարճ ժամանակում կարողացավ ՀԲԸՄիության օգնությամբ փրկել նվագախումբը եւ «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահն անմխիթար վիճակից ու սկսեց ամենաշաբաթյա համերգաշարերը: Բայց արանով լսահմանափակվեց ու տարիների ընթացքում ավելացրեց ծրագրերումները. 1991 թ. ուխտագնացությունը Երեւանից Գյումրի, արդյունքում կառուցվեց Գյումրիի արվեստի ակադեմիան, 1992 թ. սկիզբ դրեց «Աշխարհը եւ մենք» ամենամսյա երաժշտական փառատոն, Հայաստանի քրիստոնեության 1700-ամյակին նվիրված «Հոգեւոր երաժշտության ժամ» համերգաշարը, 92-94 թթ. ցուրտ ձմեռներին անխափան համերգները: 10 տարվա ընթացքում նրա ղեկավարությամբ հյուրախաղերով հանդես եկած նվագախումբը ճանաչում ձեռք բերեց ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Եվրոպայում եւ այլ երկրներում: Անցած տարիների ընթացքում տարբեր մրցանակների ու պարգեւնե-

րի արժանացած մաեստրոն հոկտեմբերի 15-ին իր գործունեությանը նվիրված հանդիսության ժամանակ ասաց. «Երջանիկ է այն մարդը, որ ապրում է իր հողի վրա ու ստեղծագործում իր ժողովրդի համար ու ժողովրդի հետ»: Տոնական համերգի ժամանակ սիմֆոնիկ նվագախումբը կատարեց հոբելյարի տարբեր ժամանակների ստեղծագործությունները՝ հենց նրա ղեկավարությամբ:

Համերգի հովանավորն էր HSBC-ին:

Համերգին ներկա բազմաթիվ հյուրերի թվում էին ճանաչված արվեստագետներ, հասարակական-քաղաքական գործիչներ: «Ազգ» թերթակցի հարցերին սիրով պատասխանեցին ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը եւ գեղանկարիչ Գրիգոր Խանջյանը: «Ես մեծ հաճույքով եմ ներկա լինում մշակութային միջոցառումներին, ասաց պրն Օսկանյանը, եթե, իհարկե, ժամանակս ներում է, իսկ այս հոբելյանական երեկոյին ես պարտավորված էի զգում ներկա լինելու, որովհետեւ անչափ բարձր եմ գնահատում մաեստրո Լորիս Ճգնավորյանի արվեստը»: Իսկ Գրիգոր Խանջյանը, չնայած իր փոքր-ինչ տկար վիճակին, ներկա էր համերգին եւ ասաց, որ վերջին տասը տարվա ընթացքում Լորիս Ճգնավորյանն արեց այն, ինչ ուրիշները չէին կարողանա անել 50 տարվա ընթացքում:

ԳՈՀԱՐ ԽԱՐՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Անակնկալներ մեկնարկում

Տիգրան Պետրոսյանի անվան Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տանը մեկնարկել է հանրապետության տղամարդկանց 59-րդ առաջնությունը:

Առաջնությունն անցկացվում է 12 շախմատիստի մասնակցությամբ, շրջանային մրցակարգով: Չեն մասնակցում մեր երկու տիտղոսավոր գրոսմայստերները` Ռաֆայել Վահանյանը եւ Վլադիմիր Հակոբյանը: Վիճակահանության կամքով մասնակիցները մրցաշարային աղյուսակում ստացան հետեւյալ համարները. 1. միջազգային վարպետ Աշոտ Նադանյան (անհատական վարկանիշը 2410), 2. միջազգային գրոսմայստեր Սմբատ Լպուտյան (2625), 3. մվ Տիգրան Նալբանդյան (2445), 4. մվ Մելիքսեթ Խաչիյան (2480), 5. մվ Արա Մինասյան (2483), 6. մվ Արսեն Եղիազարյան (2504), 7. մգ Կարեն Ասրյան (2575), 8. մվ Անդրանիկ Մատիկոզյան (2427), 9. ազգային վարպետ Վարուժան Հակոբյան (2387), 10. մվ Լեւոն Արոնյան (2518), 11. մգ Արտաշես Մինասյան (2600), 12. մվ Գաբրիել Սարգսյան (2470): Վերջինս փոխարինեց վիճակահանությանը մասնակցած, բայց վաստակաշատության պատճառաբանությամբ առաջնությունից հրաժարված գրոսմայստեր Աշոտ Անաստասյանին: Ավելացնենք, որ մասնակիցներից 11-ը ներկայացնում են Երեւանը, իսկ Արա Մինասյանը Գյումրին:

Առաջնությունը մասնակիցների միջին գործակցով (2494) դասվում է ՖԻԴԵ-ի սանդղակի 10-րդ կարգին: Մրցաշարի մասնակից 8 միջազգային վարպետները կարող են գրոսմայստերի նորմայի համար պայքարել. այն 11 հնարավորից 7,5 միավոր է: Իսկ միակ ազգային վարպետը` Վարուժան Հակոբյանը, պետք է փորձի լրացնել միջազգային վարպետի նորման` 5,5 միավոր: Ուրախալի է նշել, որ հանրապետական առաջնությունը երիտասարդական կազմ է հավաքել, իսկ մասնակիցներից մի քանիսը տակավին պատանեկան տարիքի են: Իհարկե, մեր փորձառու շախմատիստների հետ մրցակցությունը նրանց համար ուսանելի կլինի:

Առաջնությունում արդեն երկու տուր է անցկացվել, եւ պետք է ասել, որ մեկնարկը որոշ չափով անսպասելի էր: Ամենամեծ անակնկալը Հայաստանի չեմպիոն Սմբատ Լպուտյանի երկու պարտություններն են: Առաջին տուրում նա սկզբունքային պայքարում զիջեց Արտաշես Մինասյանին, երկրորդում Աշոտ Նադանյանին:

Երկու տուրից հետո մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում են չորս շախմատիստներ` Արտաշես Մինասյանը, Արա Մինասյանը, Աշոտ Նադանյանը եւ Լեւոն Արոնյանը, որոնք 2-ական միավոր են վաստակել: Մյուս մասնակիցների արդյունքներն այսպիսին են. Կարեն Ասրյան, Անդրանիկ Մատիկոզյան 1-ական, Մելիքսեթ Խաչիյան, Արսեն Եղիազարյան, Վարուժան Հակոբյան, Գաբրիել Սարգսյան 0,5-ական, Սմբատ Լպուտյան, Տիգրան Նալբանդյան 0 միավոր: Իհարկե, ողջ պայքարը դեռ առջեւում է: Իսկ Հայաստանի չեմպիոնը կորոշվի հոկտեմբերի 26-ին:

Լեւոն Արոնյան

Հանրապետական առաջնության ընթացքին շախմատասերներն ավելի մանրամասն կարող են ծանոթանալ «Շախմատային Հայաստան»-ի էջերում: Հանդեսի խմբագրությունը մրցաշարին նվիրված հատուկ շարք է թողարկում (ընդհանուր առմամբ 11 համար): Արդեն լույս են տեսել առաջին համարները:

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Արարատը» զգում է «Շիրակի» «շնչառությունը»

Հայաստանի առաջնության 26-րդ տուրի կենտրոնական հանդիպումն, անշուշտ, Գյումրիում կայացած «Շիրակ»—«Ցեմենտ» մրցախաղն էր: Չեմպիոնի կոչման հավակնորդների մրցավեճն անցավ բավական համառ ու անզիջում պայքարում: Երկու թիմերն էլ ունեցան դարպասները գրավելու լավ հնարավորություններ, սակայն միայն մեկ անգամ գնդակը հայտնվեց դարպասում: Հանդիպման 80-րդ րոպեին կրկին լավ մարզավիճակ ծեռք բերած Արթուր Պետրոսյանը գլխի հարվածով բացեց հաշիվը: «Ցեմենտին» պարտությունից կարող էր փրկել Շիրակ Սարգիսյանը, սակայն մոտ տարածությունից նրա հարվածը բարձր ստացվեց: Չնայած պարտությանը, «Ցեմենտի» գլխավոր մարզիչ Աշոտ Խաչատրյանը գոհ էր իր սաների ելույթից, համարելով, որ այդ խաղն իր գլխավորությամբ թիմի անցկացրած խաղերից լավագույնն էր:

Գոլառատ էր «Երեւան»—«Գյումրի» հանդիպումը. դաշտի տերերը հաղթեցին 6–2 հաշվով: Առաջինը հաջողության հասան «Գյումրիի» ֆուտբոլիստները: 32-րդ րոպեին նրանց սուր գրոհից հետո «Երեւանի» ավագ Արմեն Պետիկյանը գնդակն ուղղեց սեփական դարպասը: Ընդամենը 2 րոպե անց հյուրերը պատժվեցին 11 մետրանոց տուգանային հարվածով, որը հուսալիորեն իրացրեց Վարազդատ Ավետիսյանը: Երկրորդ խաղակեսի սկզբում վերջինս եւս երկու անգամ 11 մ հարվածներով գրավեց «Գյումրիի» դարպասը: Իսկ հետո Գրիգոր Մկրտչյանը, Կարեն Դոխոյանն ու Արսեն Այվազյանը հաշիվն ավելի մեծացրին: Միայն վերջին րոպեին գյումրեցի Արկադի Հարությունյանին հաջողվեց պատասխան գոլ խփել:

Շատերին էր հետաքրքրում, թե կկայանա՞ արդյոք «Էրեբունի»—«Դվին» հանդիպումը: Խաղը կայացավ, սակայն «Էրեբունու» կազմում հիմնականում ֆուտբոլի դպրոցի պատանիներն էին, քանի որ թիմի փորձառու ֆուտբոլիստներից շատերն այս անգամ էլ հրաժարվել էին խաղադաշտ դուրս գալ, մինչեւ ակումբի ղեկավարությունը չմարի ունեցած պարտքերը: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի (1–1), ընդ որում «Էրեբունին» միայն խաղավերջում կարողացավ խույս տալ պարտությունից: Կարեն Սուքիասյանին վայր գցելու համար նշանակված 11 մ հարվածը հուսալի իրացրեց Սարգիս Նորդիկյանը: «Էրեբունին» բողոքարկել է խաղը, քանի որ «Դվինի» կազմում չհայտարարված ֆուտբոլիստ է հանդես եկել:

Բավական հետաքրքիր պայքարում անցավ «Զվարթնոց»—«Կիլիկիա» հանդիպումը: Առաջին վտանգավոր պահը ստեղծվեց 15-րդ րոպեին, երբ Նվեր Խաչատրյանը մեն-մենակ հայտնվեց դարպասապահ Արմեն Կիրակոսյանի դիմաց, սակայն վերջինս հաջող խաղաց: 21-րդ րոպեին Նշան Էրզրումյանը հարվածի դուրս բերեց Կարեն Նավոյանին, բայց այս անգամ էլ հաջող խաղաց «Զվարթնոցի» դարպասապահ Գեղամ Դալբյանը: Նշենք, որ Դալբյանն այդ խաղում իրեն գերազանց դրսեւորեց` ետ մղելով Արտավազդ Քարամյանի եւ Նշան Էրզրումյանի բավական վտանգավոր հարվածները: 25-րդ րոպեին Արթուր Քոչարյանի տուգանային հարվածից հետո գնդակը դիպավ դարպասի հորիզոնական ձողին: 38-րդ րոպեին «Կիլիկիան» իրացրեց տուգանային հարվածը, եւ Արման Քարամյանը բացեց հաշիվը` խփելով առաջնությունում իր 18-րդ գնդակը: Ընդհանուր առմամբ, առաջին խաղակեսն անցավ հավասար պայքարում: Հանգստից հետո «Զվարթնոցը» հավասարեցրեց հաշիվը. 52-րդ րոպեին գոլը խփեց Մկրտիչ Հովհաննիսյանը: Դրանից հետո երկու թիմերն էլ ունեցան դարպասը գրավելու համար առիթներ: Բախտը ժպտաց Նվեր Խաչատրյանին, որին պաշտպանները այխարող էին արել: «Զվարթնոցը» հաղթեց 2–1 հաշվով:

ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արարատ	23	17	4	2	51–13	55
2. Շիրակ	23	17	2	4	60–26	53
3. Ցեմենտ	23	16	2	5	51–15	50
4. Երեւան	23	11	5	7	41–25	38
5. Զվարթնոց	23	10	4	9	35–30	34
6. Էրեբունի	23	8	5	10	30–29	29
7. Կիլիկիա	23	8	2	13	47–39	26
8. Դվին	24	2	3	19	19–79	9
9. Գյումրի	23	1	1	21	17–95	4

Ակումբային թիմերի աշխարհի անդրանիկ առաջնությունը

Ռիո դե Ժանեյրոյում անցկացվեց ակումբային թիմերի աշխարհի անդրանիկ առաջնության վիճակահանությունը: «Ա» խմբում հանդես կգան «Կորինտիանս» (Բրազիլիա), «Ռեալ» (Իսպանիա), «Ալ Նասր» (Սաուդյան Արաբիա) թիմերը, ինչպես նաեւ` Աֆրիկայի չեմպիոնների լիգայի հաղթողը, որը հայտնի կդառնա տարեվերջին: «Բ» խմբում կմրցեն «Մանչեսթր Յունայթեդը» (Անգլիա), «Վասկո դա Գաման» (Բրազիլիա), «Նեկսաքսան» (Մեքսիկա) եւ «Սաութ Մելբուռնը» (Ավստրալիա):

Առաջնությունը տեղի կունենա Բրազիլիայում, 2000 թ. հունվարի 5–14-ը:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԼՈՒՐԵՐ

Առաջնությունն ավարտվեց

Չինաստանի Տյանցզին քաղաքում ավարտվեց մարմնամարզության աշխարհի առաջնությունը:

Առավել հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Նրանք շահեցին 5 ոսկե, 4 արծաթե եւ 3 բրոնզե մեդալներ: Թիմային պայքարում կրած համեմատական անհաջողությունից հետո (ե՛ւ տղամարդկանց, ե՛ւ կանանց մրցումներում նրանք «միայն» երկրորդն էին), ռուսներն աչքի ընկան անհատական մրցումներում: Բազմամարտում աշխարհի չեմպիոն դարձավ Նիկոլայ Կրյուկովը, իսկ առանձին մրցաձեւերում ոսկե մեդալներ նվաճեցին Ալեքսեյ Նեմովը (ազատ վարժություններ, ձողյգաքափեր), Սվետլանա Խորկինան (զուգափայտեր) եւ Ելենա Զամոլոդչիկովան (հենացատկ):

Աշխարհի առաջնությունում աչքի ընկան նաեւ Չինաստանի (4 ոսկե, 1 արծաթե, 3 բրոնզե մեդալներ) եւ Ռումինիայի (3, 4, 1) մարմնամարզիկները:

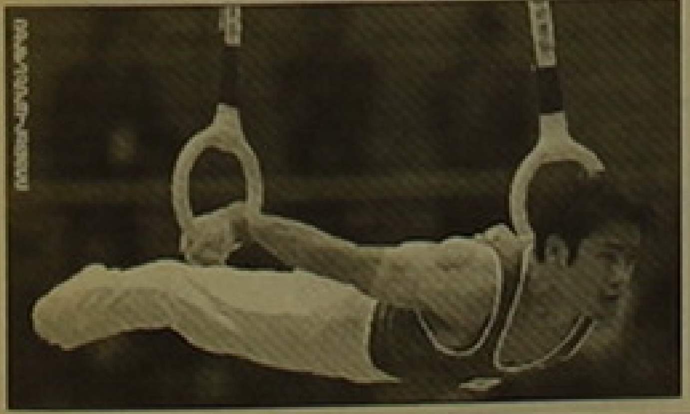

Ծաղրոնացիները հաստատեցին իրենց բարձր կարգը

Անգլիայի Բիրմինգհեմ քաղաքում անցկացվեց ձյուդոյի աշխարհի առաջնությունը: Առավել հաջող հանդես եկան Ճապոնիայի եւ Կուբայի մարզիկ-մարզուհիները, որոնք իրենց հետ տուն տարան մեդալների առյուծի բաժինը:

Փայլեցին մարզաձեւի հայրենիքի ներկայացուցիչները` ճապոնացիները: Նրանք շահեցին 8 ոսկե, 1-ական արծաթե եւ բրոնզե մեդալներ: Երկրորդ արդյունքը կուբացի ձյուդոյիստներինն է` 4 ոսկե, 2-ական արծաթե եւ բրոնզե մեդալներ:

Բիրմինգհեմյան առաջնությունում հանդես եկան նաեւ Հայաստանի 4 ձյուդոյիստներ` Վարդան Ոսկանյանը, Անդրանիկ Դարբինյանը, Լեւոն Գալստյանը եւ Խաչատուր Առաքելյանը: Ցավոք, նրանք անմասն մնացին խաղարկվող մեդալներից եւ Սիդնեյի օլիմպիական խաղերի ուղեգրերից:

Գավաթը` NBA-ի չեմպիոնին

Իտալիայում անցկացվեց համահայկական «Մաքդոնալդզ» ընկերության մրցանակի հերթական խաղարկությունը:

Վճռական խաղում հանդիպեցին NBA-ի չեմպիոն «Սան Անտոնիո Սփըրզ» (ԱՄՆ) եւ «Վասկո դա Գամա» (Բրազիլիա) թիմերը: Կիսաեզրափակիչներից մեկում նրանցից առաջինը 96–86 հաշվով հաղթել էր իտալական «Վարեզեին», մյուսում երկրորդը 92–86 հաշվով` լիտվական «Ժալգիրիսին»: Եզրափակիչում ամերիկացի պրոֆեսիոնալները ոչ մի հույս չթողեցին մրցակիցներին. նրանք հանդիպումը շահեցին 103–68 հաշվով եւ նվաճեցին «Մաքդոնալդզի» գավաթը: Մրցաշարի հերոսը «Սան Անտոնիոյի» խաղացող Թիմ Դանկանն էր, որը բոլորից շատ միավոր բերեց իր թիմին:

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ռադիոաստղադիտակ: 2. Տանիխագործ: 3. Վենետիկ: 4. Տրախոմա: 5. Գլաս: 8. Նյուտոն: 9. Մաստ: 11. «Մանկություն»: 12. Օկլահոմա: 13. Նատրիումական: 14. Դալքակ: 15. Ֆերգանա: 16. Սապֆո: 20. Արուսյակ: 21. Անբրիկյան: 23. Ծեռակույտ: 25. Արտագաղթ: 27. Կարմրախայտ: 29. «Կայսր»: 30. Սալարմ: 33. Արկածախնդիր: 36. Քենակալ: 38. Միջնաբերդ: 40. Գալուստ: 43. Պերպատա: 47. Նաման: 48. Բարխուդար: 49. Բալբազար: 53. Ամասունի: 56. Լաերտ: 57. Այբ:

Հորիզոնական

1. Ռադիոկոմիտե: 5. Գինեգործ: 6. Իվան: 7. Եւրիան: 9. Մրիչ: 10. Գամա: 12. Օրենսդիր: 15. Ֆես: 17. Գազոն: 18. Դալկոտ: 19. Օկտավ: 22. Հրթիռամրաակոծություն: 24. Կոմա: 26. Արշակ: 28. Արտաշ: 31. Արկղ: 32. Օկա: 34. Անկարա: 35. Անդրեա: 37. Ամանդ: 39. Ալֆա: 40. Գրին: 41. Սասունցի: 42. Դարա: 44. Կիտրոն: 45. Կարա: 46. Էնա: 50. Զարդաք: 51. Այս: 52. Լայն: 54. Համախումբ: 55. Օրա: 56. Լոքի: 58. Սադեղա: 59. Արքիզմ: 60. Ռուր: 61. Կոմա: 62. Բալախա: 63. Ստար:

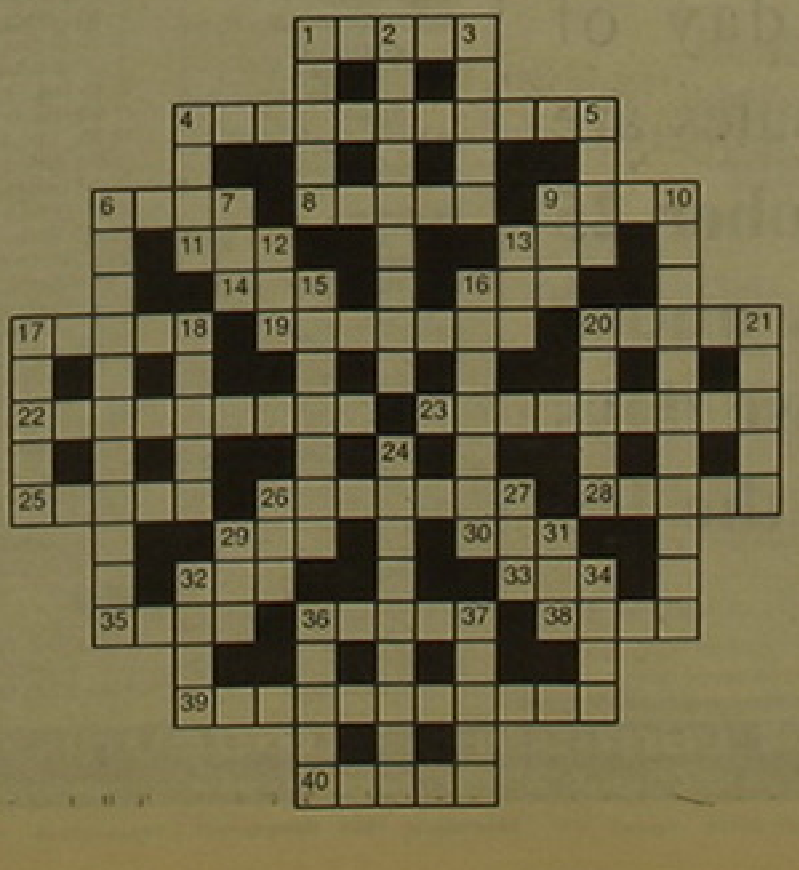

Ուղղահայաց

1. Հերկված արտի մեջ չհերկված փոքրիկ հողակտոր: 2. Եգիպտական փարավոն: 3. Սկզբնական տառական մասնիկ: 4. Չինարի վազը: 5. Զոհաման: 6. Հայաստանում քրիստոնեության առաջին տարածողներից: 7. Կերակրի լավ եփված լինելու աստիճան: 9. Արեւմտահայերեն մոտիկ բառը: 10. Հնդկական քաղաք, որն այրվել է երկնային հրից, կայծակներից: 12. Օրգանիզմի կենսագործունեության ընդհատում: 13. Պահեցողություն, ծոմապահություն: 15. Չկնորությամբ զբաղվող գյուղ Հայաստանում: 16. Հայ երաժշտության դասական: 17. Հնում պարիսպներ խորտակող ռազմական գործիք: 18. Քաղաք, որտեղ ծնվել է մահմեդականության հիմնադիր Մուհամմեդը: 20. Մանածագործարաններում օգտագործվող թելի կծիկ: 21. Տղամարդու երգչական բարձր ձայն: 24. Կարեւորական ԻՍՍՀ ում ապրող ժողովրդի լեզուն: 26. Խաղողի վազից կտրված ճյուղ: 27. Խոնավություն, թացություն: 29. Ըստ Աստվածաշնչի` Նոյի կրտսեր որդին: 31. «Սոլարիս» վեպի հեղինակը: 32. Ոսկե Հորդայի խաներից: 34. Գետ Վրաստանում: 36. Գերմանացի դաշնակահար, կոմպոզիտոր, դիրիժոր: 37. Հայրենիք, ...:

Հորիզոնական

1. Ուշադրություն, հոգատար վերաբերմունք մեկի հանդեպ: 4. Ժամանակաչափ: 6. Պաշտպանության համար կառուցված անառիկ ամրոց: 8. Ծովի բարձր ալիք: 9. Քիմիական տարր: 11. Մեսադա ծոց` մի ծայրը գլխիկով, որով հնում ամրացնում էին կոտրված ամանները: 13. Կենդանիների հատուկ մարմնի հասված: 14. Գերմանացի գրող, սոցիալիստ-ուտոպիստ: 16. Քանդակագործության եւ բրուտագործության մեջ օգտագործվող նյութ: 17. Նուռ: 19. Անտիկ աշխարհի բանաստեղծ, որի ծննդավայրը համարվելու պատվի համար վիճել են յոթ քաղաքներ: 20. Սահմանային քաղաք Բելոռուսում: 22. Բողոքականություն դավանող անձ: 23. Քաղաք Ռուսաստանի ծայրարեւելքի երկրամասում: 25. Նավահանգստային քաղաք, Նոր Կալեդոնիայի վարչական կենտրոնը: 26. Դարասկզբին ստեղծված աջրեջանական բուրժուազգայնական կուսակցությանը հարող: 28. Երկնոլորտի զենիթին հակադիր կետը: 29. Մաշկային վարակիչ հիվանդություն: 30. Երաժշտական հնչյունաշարի հինգերորդ հնչյունաշարը: 32. Սահման, ծայր, հերիք, վերջ: 33. 666 խորհրդավոր թվանշանով գաղտնագրվածը: 35. Թափլանդի նախկին անվանումը: 36. Սովետական բյուրեղապետ: 38. «Զորի Միրոն» հայկական կինոնկարի հերոս: 39. Լեզվաբանության բաժին: 40. Թուրքիայում ապրած եւ աշխատած հայազգի մեծ ճարտարապետ եւ ինժեներ:

Կազմեց Ա. ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

THE AMERICAN EMBASSY IN ARMENIA INVITES YOU TO PARTICIPATE

In an auction of **office furniture and equipment, household furniture and appliances, as well as computers and accessories** that will take place **on October 23, 1999, at 60 Griboedov St. starting from 9 a. m. until it is all gone.**

The preliminary viewing and registration will be held on **October 21, from 9 to noon and October 22 from 1 p. m. to 5 p. m.** at the address. During this preliminary viewing you will receive the list of lots that will be auctioned. The lots will be sold *"as is, where is" (i. e. the U. S. Embassy will not guarantee the quality of the merchandise).*

The **$25 registration fee** will include **a $ 20 refundable deposit** to be applied towards your **winning bid and a $ 5 non-refundable registration fee. Translation will be provided for those who don't speak English.**

The **payment** made on the day of auction should be **in $ U. S.** All sales are final. The pick up dates are **October 25 and 26, 1999, between 8 a. m. and 7 p.m. Items not picked up by those days will again become property of the US** Embassy.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

«Դասախոսությունների շարք» ծրագիր

Համաշխարհային բանկի մասնավոր եւ ֆինանսական զարգացման սեկտորի առաջատար փորձագետ

Իցհակ Գոլդբերգը

եւ

Իսրայելի «Օրհս» տեխնոլոգիական կենտրոնի տնօրեն

դոկտոր Հանան Գեյսբը

ներկայացնում են

«Տեխնոլոգիական զարգացման միջազգային փորձը եւ դրա կիրառումը Հայաստանում»

Հոկտեմբերի 21-ին, ժամը 18:00-ին

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում

Դասախոսությունը կընթանա անգլերեն՝ հայերեն համընթաց թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

ԿԱՆԱԴԱԿԱՆ "ARCO" ՖԻՐՄԱՆ

մատչելի գներով առաջարկում է արտասահմանյան, հիմնականում ամերիկյան եւ ճապոնական ավտոմեքենաների (Jeep Grand Cherokee, Toyota 4 Runner, Nissan Pathfinder, Toyota Landcruiser, Corolla, Camry, Lada եւ այլ մակնիշի) պահեստամասեր եւ զանազան արտասահմանյան ապրանքներ:

Օդի, յուղի եւ բենզինի ֆիլտրեր
Ամերիկյան «Champion» ֆիրմայի կայծամոմեր (սվեչա) (Jeep Grand Cherokee, Lada, ճապոնական եւ այլ մեքենաների համար)
Ball joint (շառավայա)
Ղեկային քարշիչ (տյագա)
Արգելակային դիսկեր ու ամորտիզատորներ
Ապակու մաքրիչներ եւ հակամառախուղային լուսարձակներ
Գործածված ամերիկյան սառնարաններ (լավ վիճակում) Գինը՝ 195-350 ԱՄՆ դոլար (ըստ մեծության)
Զուգարանի բարձրորակ թուղթ, թղթե սրբիչ եւ անձեռոցիկ
Ամերիկյան բարձրորակ պաշի պաստառ եւ պաստառացու կտորեղեն

Հասցեն՝ Էջմիածնի խճուղի, Արեւմտյան թաղամաս եւ Արգավանդ տանող խաչմերուկից 250 մետր դեպի «Զվարթնոց» օդանավակայան

Հեռ.՝ 744205 e-mail:root@arco.arminco.com

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է դայակ-ուսուցիչ 8 եւ 12 տարեկան տղաների համար՝ իր տանը խնամելու համար: Նախընտրելի են Երեւանի փոքր կենտրոնում բնակվողները: Խնամքը պահանջվում է աշխատանքային օրերին, ժամը 14-18-ը:
Հեռ.՝ 53-72-59, 40-13-42 (բջջային)

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ է «Անդրի Գալուստյան» անհատական ձեռնարկությունը՝ գրանցված 07.12.1996 թ. Էրեբունու տարածքային ռեգիստրում: Գրանցման համարը՝ 27802001842, վկայականի համարը՝ 01U030179:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

19 հոկտեմբեր

Ա1

17.00 Հայլուր
17.20 «Արեգ»
18.00 Հեռուստասերիալ «Գեղեցկուհին»
18.55 Երեք երգ
19.10 Հեռուստալոտո
20.00 Այսօր
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Գ/Ֆ «Խայծը»
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ծեղծքաց
01.20 Ռուբիկոն+
Արբանյակային հեռարձակում
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»

Սփյուռք
19.05 Մ/Ֆ «Չախորդ Փանոսը»
19.15 Գ/Ֆ «Ավելի լավ չի լինում»
20.30, 1.00 Լուրեր
20.45 Գ/Ֆ «Ավելի լավ չի լինում» (շարունակությունը)
22.50 Գ/Ֆ «Գլխացավանք»
23.25 Գ/Ֆ «Անհաջողության զիգզագ»

9.00 Տոմար
19.00 Հաղարակ
19.10 «Չոչիկը» ներկայացնում է բնաշխարհ
19.30, 21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
19.50 Սամուելի խոհանոց
20.05 Հմայիլ
20.30 Աստղաբեկ
21.10 Չոչիկ
21.50 Գ/Ֆ «Ռազմիկները»
24.00 Անդորր
0.05 Ակնթարթ
0.30 Խուժան ալիք
0.50 Գ/Ֆ «Կեղծ կրակ»

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
16.00 Նորություններ
16.20 Սերիալ «80 օր աշխարհի շուրջը»
16.45 Ամեն ինչ հնարավոր է
17.00 Լեռան արձան
17.30 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Երեքի սերերը»
19.00 Նորություններ
19.25 ՈՒՀԱ-ի մոլորակ
20.00 Թեմա
20.45 Սերիալ «Հանուն սիրո» (վերջին սերիա)
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/Ֆ «Մենք ինչ-որ տեղ հանդիպել ենք» (գլխ. դեր. Ա. Ռայկին, 1954 թ.)
00.45 Է. Ռաձինսկի «Ինչպես դառնալ Նապոլեոն» (1-ին մաս)
01.30 Նորություններ
01.50 Գ/Ֆ «Ծովային քաղեր 2» (դերերում Դ. Բեյքեր, Ս. Հիլերս, ԱՄՆ, 1992 թ.)

РТР
7.30 10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր

9.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.20 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
10.30 Հեռուստախանութ «[illegible]»
11.00 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
11.10 Սերիալ «Գնչուհին»
12.00 Սերիալ «Մեր գաղտնիքի անունը»
13.00 Երդվյալ ատենակալների հեռուստատեսային դատարանի նիստը
13.50 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.20 Երկու դատավորներ
15.10 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.05 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
17.00 Խաղեր բազմոցի վրա
17.30 Մուլտծրագիր
18.20 Աշտարակ
18.55 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը»
20.30 Ռուսական սերիալ, սերիալ «Մահվան դիրեկտորիա»
21.25 Երգիծական ծրագիր «Շառլյան ակումբ»
22.50 Կինոյի ժամ. Ալ Պաչինո, Ռոբերտ դե Նիրո «Գոտեմարտ» ֆիլմում (ԱՄՆ)
01.30 Հաղորդաշարախոսական թոք-շոու «Ժողովուրդն ուզում է իմանալ»
00.45 Հերթապահ բաժանմունք
02.20 Խաղեր բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրքով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1136 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 16. 10. 1999 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@